

**ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
HUFIEC GDAŃSK – WRZESZCZ – OLIWA
IM. OBROŃCÓW GDAŃSKIEGO WYBRZEŻA**

PWD. ROBERT SARPALIUS

**PROGRAM TURYSTYCZNY DLA GROMAD
ZUCHOWYCH I DRUŻYN HARCERSKICH
O RÓŻNYM POZIOMIE WIEKOWYM**

**Praca napisana
w ramach próby instruktorskiej
na stopień podharcmistrza
otwartej przez Hufcową KSI**

G D A Ń S K 2 0 0 2

SPIS TREŚCI

W S T Ę P	3
ROZDZIAŁ I.....	
PROGRAM TURYSTYCZNY DLA ZUCHÓW	7
1. Uwagi ogólne	7
2. Założenia programu	8
3. Inne formy turystyki	12
ROZDZIAŁ II	
PROGRAM TURYSTYCZNY DLA HARCERZY.....	13
1. Uwagi ogólne	13
2. Założenia programu dla harcerzy młodszych	14
3. Założenia programu dla harcerzy starszych.....	19
ROZDZIAŁ III	
PROGRAM TURYSTYCZNY DLA KADRY	22
1. Uwagi ogólne	22
2. Założenia programu	22
BIBLIOGRAFIA.....	25
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	26
ZAŁĄCZNIK NR 2.....	38
ZAŁĄCZNIK NR 3.....	41
ZAŁĄCZNIK NR 4.....	43
ZAŁĄCZNIK NR 5.....	45
ZAŁĄCZNIK NR 6.....	46
ZAŁĄCZNIK NR 7.....	50
ZAŁĄCZNIK NR 8.....	52
ZAŁĄCZNIK NR 9.....	54
ZAŁĄCZNIK NR 10	56
ZAŁĄCZNIK NR 11	58
ZAŁĄCZNIK NR 12	60

W S T Ę P

Jedną z form pracy z zuchami i harcerzami o różnym poziomie wiekowym jest uprawianie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa.

Turystyka kwalifikowana, nazywana także we współczesnej literaturze przedmiotu turystyką aktywną, jest najwyższą formą specjalizacji turystycznej. Uprawianie jej wymaga specjalnego przygotowania psychofizycznego, zahartowania na trudy, umiejętności zachowania się w środowisku naturalnym i w obiektach turystycznych, a w niektórych przypadkach potwierdzonej przez właściwe organizacje umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym, głównie lokomocyjnym (rowerem, żaglówką, nartami, sprzętem do nurkowania itp.). Celem działalności turysty kwalifikowanego jest wypoczynek, rekreacja, doskonalenie zdrowia, wydolności i sprawności fizycznej oraz wszechstronne poznanie kraju. Turystyka aktywna najbardziej zbliża człowieka do przyrody i tym samym najskuteczniej regeneruje jego siły psychofizyczne. To najdoskonalsza forma świadomie i celowo uprawianej turystyki.

Turystą kwalifikowanym jest więc w świetle wymienionej definicji osoba trwale zainteresowana turystyką, uprawiająca ze znanstwem i zamiłowaniem wybraną dyscyplinę, przestrzegająca społecznych norm zachowania się na szlaku i w obiektach turystycznych, doskonaląca swoją sprawność i wydolność fizyczną oraz łącząca turystyczną aktywność fizyczną z wszechstronnym poznaniem własnego regionu, kraju. Taką sylwetkę turysty proponuje PTTK¹.

Przedstawiona powyżej definicja turystyki kwalifikowanej, posiada wiele wspólnych cech, a właściwie jest jednym z elementów metody wędrowniczej, proponowanej przez hm. Krzysztofa Sikorę. Definiuje on wędrownictwo jako ruch młodzieży starszej (15 – 25 rok życia) i instruktorów w ZHP, polegającej na świadomej, twórczej, braterskiej i aktywnej postawie wobec ludzi, harcerstwa oraz świata, którą wyróżnia samodzielne i zespołowe jego poznawanie poprzez

wędrówkę, wybór ważnych i ciekawych zadań – kierunków służby – pracy oraz dostrzeganie ważnych społecznie problemów przy jednoczesnym zastosowaniu wędrowniczego zawołania – dewizy:

WYJDŹ W ŚWIAT – ZOBACZ – POMYŚL – POMÓŻ czyli DZIAŁAJ!

Jednym z aspektów metody wędrowniczej jest wędrówka po naszym środowisku, regionie, kraju, Europie, świecie w kontakcie z naturą (aspekt wędrówki fizycznej związany z przemierzaniem kilometrów, poznawaniem otaczającego nas świata, przyrody, kultury, zabytków, gospodarki, folkloru itp.)².

Na przestrzeni lat rozwinęło się wiele rodzajów turystyki aktywnej. Począwszy od tradycyjnych, takich jak: piesza nizinna i górską oraz narciarską, rozwinęła się również turystyka kolarska, kajakowa, motorowa, żeglarska, jeździecka, a także takie ekstremalne dyscypliny jak turystyka podwodna i wysokogórska (jaskiniowa i taternictwo). Nie można tu także zapomnieć o specjalnej formie turystyki pieszej, jaką są imprezy na orientację, wykorzystywane w nauce terenoznawstwa.

Cechą wspólną wszystkich dyscyplin turystyki kwalifikowanej (poza wysokogórską) jest możliwość zdobywania odznak turystycznych. Właśnie na regulaminach odznak turystycznych oparte będzie niniejsze opracowanie. Turysta w każdym wieku, począwszy od zucha, a skończywszy na harcerzu starszym i instruktorem, może zdobywać odznaki turystyczne. Możliwość i chęć ich zdobywania motywuje do osiągnięcia i utrzymywania możliwie najwyższej dla wieku i stanu zdrowia sprawności i wydolności fizycznej oraz odporności na zmiany warunków pogodowych i wszelkie niewygody. Uprawianie turystyki łączy się także z koniecznością opanowania umiejętności posługiwania się

1 T. Łobożewicz, *Turystyka kwalifikowana*, Warszawa 1983, s. 8-9.

2 K. Sikora, *Wędrownicze abecadło, czyli rzecz o metodzie wędrowniczej*, Warszawa 1998, s. 6.

sprzętem turystycznym (namiotem, kuchenką turystyczną, plecakiem, sprzętem noclegowym) oraz opanowania różnych technik biwakowania i obozowania. Uprawianie niektórych form turystyki wymaga zdobycia specjalnych uprawnień formalnych: karty rowerowej, karty pływackiej, uprawnień żeglarskich, prawa jazdy³. Zdobycie ww. umiejętności i uprawnień można, a nawet trzeba połączyć z wymaganiami prób na sprawności oraz na stopnie harcerskie i instruktorskie.

Najważniejszym elementem programu turystycznego jest dążenie do podniesienia wśród zuchów i harcerzy poziomu wiedzy o środowisku, w którym mieszkają lub wędrują. Wędrowki zawsze powinny łączyć się z możliwością zwiedzania najciekawszych miejsc w regionie oraz poznaniem ich historii. Osiągnięcie tego celu jest również ułatwione dzięki możliwości zdobywania odznak krajoznawczych. Wśród nich wyróżniamy odznaki ogólnopolskie: Odznaka Krajoznawcza PTTK (Regionalna Odznaka Krajoznawcza i Odznaka Krajoznawcza Polski), Młodzieżowa Odznaka Krajoznawcza, Odznaka „Turysta – Przyrodnik”, Odznaka „Szlakami Chwały Oręża Polskiego”, Odznaka Fotografii Krajoznawczej oraz odznaki regionalne i jubileuszowe.

Podstawowe cele programu turystycznego są tożsame z głównymi celami działania Związku Harcerstwa Polskiego, zawartymi w § 3 Statutu ZHP, który zakłada stwarzanie w naszej organizacji warunków do wszechstronnego, intelektualnego, społecznego, duchowego i fizycznego rozwoju człowieka.

W niniejszym programie turystycznym przybliżone zostaną regulaminy niektórych odznak ogólnopolskich oraz wszystkich odznak regionalnych związanych z regionem pomorskim: Odznaki Krajoznawczej Ziemi Gdańskiej, Krajoznawczej Odznaki Morskiej, Odznaki Turystyczno-Krajoznawczej „Miłośnik Gdańska”, Regionalnej Odznaki Krajoznawczej „Miłośnik Gdyni” i Turystycznej Odznaki Żółtego Szlaku „Wzgórzami Trójmiasta”.

Ukoronowaniem realizacji programu turystycznego dla młodego turysty może być zdobycie uprawnień Młodzieżowego Przewodnika Turystyki Pieszej

3 T. Łobożewicz, *op. cit.*, s. 8.

lub Młodzieżowego Organizatora Turystyki, których założenia zostaną również zaprezentowane w tej pracy.

ROZDZIAŁ I

PROGRAM TURYSTYCZNY DLA ZUCHÓW

1. Uwagi ogólne

Zuchy to najmłodszy członkowie Związku Harcerstwa Polskiego, uczący się w klasach I – III szkoły podstawowej, a więc są to dzieci w wieku 7 – 9 lat. Dla nich przeznaczone są do zdobywania specjalne odznaki turystyczne: „Siedmiomilowe Buty” (turystyka piesza), „Kiełbik” (turystyka kajakowa), „Dziecięca Odznaka Narciarska”, ale istnieje też możliwość zdobywania Górskiej Odznaki Turystycznej, Młodzieżowej Odznaki „Turysta Motorowy” i Odznaki Imprez na Orientację, która nie ma żadnych ograniczeń wiekowych.

Pamiętać jednak należy, że zuchy wymagają specjalnej opieki podczas wędrówek oraz, że wymagania w stosunku do nich muszą być ograniczone. Tak więc organizując wycieczkę z udziałem zuchów należy pamiętać, że dla początkujących i najmłodszych dzieci nie powinna ona przekraczać 6 – 8 km. Dla starszych i bardziej wprawionych zuchów długość wycieczki może się zwiększyć, ale nie powinna przekraczać jednorazowo 12 km. Tempo marszu dostosowujemy do najmłodszych i najmniej wprawnych uczestników wycieczki. Na trasie wycieczki organizujemy kilka postoi, podczas których należy zwrócić uwagę na stopień zmęczenia uczestników wycieczki, możliwość spożycia posiłku i załatwienia potrzeb fizjologicznych. Konieczne jest sprawdzanie sposobu ubrania zucha, zarówno przed rozpoczęciem, jak i podczas trwania wycieczki, aby nie dopuścić do przegrzania lub zmarznięcia. Gdy dziecko przeziębi się podczas organizowanej przez nas imprezy, następnym razem

rodzic może nie wyrazić zgody na jego udział w wycieczce, a to nie leży zapewne w interesie drużynowego gromady zuchowej.

2. Założenia programu

W celu zachęcenia najmłodszych do uprawiania wędrówek pieszych i poznawania kraju, a przede wszystkim okolicy miejsca zamieszkania, ustanowiona została odznaka "Siedmiomilowe Buty", zwaną dalej odznaką⁴. Odznakę mogą zdobywać dzieci w wieku poniżej ośmiu lat. Odznaka jest ustanowiona w dwóch stopniach, które należy zdobywać kolejno i tylko jeden stopień w roku kalendarzowym:⁵

- I stopień (Srebrne Buty) - za przejście 30 km, z tym że dzienna wędrówka nie może przekraczać 8 km,
- II stopień (Złote Buty) - dla posiadaczy odznaki I stopnia za przejście 50 km, z tym że dzienna wędrówka nie może przekraczać 12 km.

Podstawowym wymogiem zdobywania tej odznaki jest zakup dla każdego zucha „Książeczki wycieczek pieszych”, dostępnej we wszystkich oddziałach PTTK. Aby zdobywać punkty na tą odznakę, można zarówno organizować w tym celu wycieczki, jak też pamiętać o wpisaniu odpowiedniej ilości punktów za przejścia piesze do miejsc obozowania (kolonie zuchowe) i biwakowania. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych można przeprowadzić zbiórkę gromady zuchowej w terenie i połączyć ją z kilkukilometrowym spacerem po okolicy, który należy wpisać do książeczki. Bardzo ważne jest także rozpropagowanie informacji o zdobywaniu odznaki wśród rodziców i nauczycieli zuchów, ponieważ punkty można zaliczać także podczas wycieczek rodzinnych i szkolnych.

⁴ Wykorzystano regulaminy odznak turystycznych i krajoznawczych zawarte na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Turystyczno Krajoznawczego – www.pttk.pl.

⁵ Zob. Załącznik Nr 1, *Regulamin Odznak Turystyki Pieszej*.

Bardzo ważne jest to, że odznakę „Siedmiomilowe Buty” można zdobywać równolegle z innymi odznakami turystycznymi i krajoznawczymi dla najmłodszych, o których mowa w dalszej części opracowania.

Rozpoczynając jesienią zdobywanie pierwszego stopnia odznaki trzeba zaplanować 5 – 6 wycieczek, począwszy od krótkich (do 5 km), skończywszy wiosną na dłuższych (do 8 km). Gdy większość zuchów zaliczy przewidziane regulaminem 30 km, książeczki należy złożyć do weryfikacji w najbliższym oddziale PTTK, a następnie trzeba zakupić odznaki (najlepiej gdy zrobi to drużynowy gromady, za zebrane wcześniej pieniądze). Wręczenie odznak powinno odbyć się w sposób uroczysty, najlepiej na jednej z kolejnych wycieczek, albo na zbiórce w obecności rodziców.

W kolejnym roku realizacji programu turystycznego zuchy zdobywają II stopień odznaki. Wycieczki mogą być trochę dłuższe. Wskazane jest wspólne ich organizowanie z harcerzami młodszymi, a nawet starszymi uczestnikami szczepla. Zuch który zdobędzie już oba stopnie odznaki „Siedmiomilowe Buty” i ukończył 8 lat, może przystąpić do zdobywania Odznaki Turystyki Pieszej w stopniu popularnym⁶.

Podczas wycieczek pieszych zaliczanych na ww. odznaki istnieje możliwość zdobywania odznak krajoznawczych. Dla najmłodszych mieszkańców naszego regionu przewidziano możliwość zdobywania trzech odznak⁷:

- Odznaka „Turysta – Przyrodnik”
- Odznaka Krajoznawcza Ziemi Gdańskiej,
- Krajoznawcza Odznaka Morska.

W celu ich zdobycia niezbędne jest założenie dla każdego zucha trzech odrębnych książeczek (zeszyty do słówek), w których należy gromadzić potwierdzenia zwiedzenia określonych regulaminem miejsc i obiektów.

⁶ Zob. Załącznik Nr 1, *Regulamin Odznak Turystyki Pieszej*.

⁷ Zob. Załączniki Nr 2 – 4.

Potwierdzeniem może być zarówno pieczętka uzyskana w zwiedzonym obiekcie, jak i wpis obecnego na wycieczce opiekuna (np. drużynowy lub przyboczny gromady) + pieczętka drużyny (szczeputy).

Zgodnie z regulaminem Odznaki „Turysta - Przyrodnik” osoby, które ukończyły przynajmniej 7 rok życia mogą otrzymać odznakę małą popularną, brązową, srebrną i złotą. W związku z tym, że na terenie województwa swego zamieszkania można zdobywać tylko odznakę popularną i brązową, ich zdobycie powinno być celem trzyletniej pracy z zuchami

Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu popularnym jest zdobycie 20 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu brązowym jest zdobycie 50 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata. Punkty otrzymuje się za udział w wycieczkach przyrodniczych, zwiedzanie parków narodowych i krajobrazowych, pomników i rezerwatów przyrody oraz innych wyszczególnionych w regulaminie miejsc i obiektów związanych z przyrodą i ochroną środowiska.

Regulamin Odznaki Krajoznawczej Ziemi Gdańskiej (OKZG) przewiduje możliwość zdobycia jej stopnia popularnego (koloru zielonego) wyłącznie przez dzieci w wieku 7 – 12 lat, a aby tego dokonać należy tylko zwiedzić:

a) obowiązkowo:

- Gdańsk – zabytkowy zespół staro gdański,
- Gdynia – Okręt Muzeum „Błyskawica”,

b) do wyboru:

- Rozewie – Muzeum Latarnictwa albo Wieżyca – rezerwat „Szczyt Wieżyca”,
- Gdańsk-Oliwa – ZOO (Dolina Radości) albo Gdynia – rezerwat „Kępa Redłowska”.

Praktycznie rzecz biorąc do zdobycia odznaki wystarczą trzy wycieczki, z których dwie można połączyć ze zdobywaniem „Siedmiomilowych butów” (zwiedzanie „Błyskawicy” i przejście piesze brzegiem morza do Redłowa oraz

krótka wycieczka w okolicach Wieżycy lub Rozewia), a trzecia to po prostu spacer po Starym i Głównym Mieście Gdańska.

Na poziomie zucha można również zdobyć brązowy stopień Krajoznawczej Odznaki Morskiej. Wystarczy zwiedzić 12 miejscowości i obiektów związanych z morzem (także tych zwiedzanych równolegle w ramach zdobywania OKZG), zawartych w jednej z czterech grup tematycznych:

- gospodarka morska i żegluga,
- historyczne związki Polski z morzem,
- przyroda i krajobraz morski,
- wypoczynek i rekreacja

oraz odbyć rejs statkiem pasażerskim, statkiem wycieczkowym (białej floty), jachtem, okrętem itp.

W trzecim roku pracy z zuchami można zaplanować rozpoczęcie zdobywania Turystycznej Odznaki Żółtego Szlaku „Wzgórzami Trójmiasta”⁸, planując wycieczki na kolejnych odcinkach tego szlaku, przebiegającego pomiędzy Gdańskiem i Gdynią, a liczącego około 48 km.

Realizacja programu turystycznego dla zuchów powinna wiązać się ze zdobywaniem przez nie sprawności zuchowych:⁹

- związanych z wędrówką (Człowiek Zimy, Łazik, Podróżnik),
- związanych ze zwiedzaniem regionu (Etnograf, Mój Region, Wszędobyłski, Przewodnik Po...),
- związanych z przyrodą (Ekoludek, Leśnik, Obrońca Czystej Wody, Ornitolog, Przyjaciel Zwierząt, Przyrodnik),
- związanych z morzem (Marynarz, Wodnik Szuwarek)

oraz kolejnych gwiazdek zuchowych, w programie których można znaleźć następujące elementy:

- brał udział w wycieczce lub innej formie turystycznej (zuch ochoczy),

⁸ Zob. Załącznik Nr 5, *Regulamin Turystycznej Odznaki Żółtego Szlaku „Wzgórzami Trójmiasta”*.

⁹ Zob. *Sprawności zuchowe*, Harcerskie Biuro Wydawnicze „Horyzonty”, Warszawa 1997, cz. 1 i 2.

- zdobył najważniejsze wiadomości związane z historią swojej miejscowości (zuch sprawny),
- zdobył odznakę „Siedmiomilowe Buty” lub uczestniczył w harcerskiej formie wycieczki (zuch gospodarny).

3. Inne formy turystyki

Do programu turystycznego dla zuchów można włączyć inne formy turystyki, takie jak:

- kajakarstwo (Dziecięca Odznaka Kajakowa PTTK „Kiełbik” w trzech stopniach, przyznawana za określoną ilość dni spędzonych na wycieczce kajakowej, dla dzieci do 9-go roku życia),
- turystyka górską (Górska Odznaka Turystycznej przewiduje możliwość zdobywania stopnia popularnego i małego brązowego GOT przez osoby z I kategorii wiekowej (8 – 10 lat); warunkiem zdobycia popularnej GOT jest zaliczenie 40 punktów, a małej brązowej GOT 80 punktów; zalicza się 1 punkt za każdy przebyty kilometr oraz 1 punkt za każde 100 m sumy podejść),
- turystyka motorowa (Młodzieżową Odznakę „Turysta Motorowy” mogą zdobywać dzieci i młodzież w wieku od 7 do 16 lat, którzy uczestniczą w uprawianiu turystyki motorowej z osobami dorosłymi),
- imprezy na orientację (Odznakę Imprez na Orientację może zdobywać każdy, bez względu na wiek uczestnika, kto spełni warunki przedstawione w regulaminie jej zdobywania).

Szczegółowe regulaminy ww. odznak dostępne są we wszystkich oddziałach PTTK i na stronie internetowej towarzystwa – www.pttk.pl.

ROZDZIAŁ II

PROGRAM TURYSTYCZNY DLA HARCERZY

1. Uwagi ogólne

Wśród harcerzy rozróżniamy podział ze względu na wiek na harcerzy młodszych (10 – 14 lat) i harcerzy starszych (powyżej 15 lat). Są to więc dzieci i młodzież ucząca się zarówno w szkołach podstawowych i gimnazjach, jak też uczęszczająca do szkół średnich i studiująca na wyższych uczelniach. Propozycje wynikające z programu turystycznego muszą więc być dopasowane do wieku harcerzy. Najbliższym ideału rozwiązaniem byłaby praca z drużyną harcerską utworzoną z zuchów, które wcześniej objęte były tymże programem.

Podstawową formą turystyki dla harcerzy młodszych pozostaje wycieczka, ale z czasem, po nabraniu wprawy, można próbować wziąć udział z drużyną lub zastępem w rajdzie, albo zorganizować obóz wędrowny. Trasy na tych imprezach muszą być dostosowane do wieku i możliwości harcerzy. Początkowo nie powinny być dłuższe niż 12 km, a z czasem mogą osiągnąć długość nawet 20 km, co jest górną granicą przejścia dziennego, zaliczanego na Odznakę Turystyki Pieszej w przypadku osób do lat 15. Większość ogólnopolskich rajdów harcerskich („Świętokrzyski”, „Rodło”) i imprez organizowanych przez PTTK (Rajd Kaszubsko – Pomorski „Kłuka”) przewiduje trasy dla harcerzy młodszych lub tzw. trasy rekreacyjne.

Dla harcerzy starszych można zaproponować imprezy bardziej ambitne, takie jak trasy długodystansowe na rajdach harcerskich („Świętokrzyski”, „Bieszczadzki”, „Rodło” i inne), udział w rajdach wysokokwalifikowanych organizowanych przez PTTK (Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd

Pieszy, „Wyrypa” na 48-kilometrowym szlaku „Wzgórzami Trójmiasta”, czy najbardziej ekstremalny „Harpagan”, przewidujący pokonanie 100 km w ciągu doby) oraz zorganizowane przejście podczas corocznych pielgrzymek religijnych do miejsc kultu. We wszystkich ww. przypadkach należy pamiętać, że do punktacji OTP za górną granicę zaliczania dziennych przejść pieszych przyjmuje się 30 km.

2. Założenia programu dla harcerzy młodszych

Plan pracy drużyny harcerskiej obejmuje okres od września do sezonu letniego. Podobnie należy zaplanować realizację programu turystycznego. W przypadku drużyny młodszoharcerskiej w pierwszym roku zakładamy zdobycie Odznaki Turystyki Pieszej (OTP) w stopniu popularnym i rozpoczęcie zbierania punktów na odznakę małą brązową¹⁰. Do realizacji pierwszego z zaplanowanych celów wystarczy 4 – 5 wycieczek, podczas których należy pokonać 60 km lub 45 km i zdobyć 15 punktów za zwiedzanie miast wyszczególnionych w regulaminie OTP.

Równolegle możemy zdobywać punkty na następujące odznaki krajoznawcze:¹¹

- Odznaka „Turysta – Przyrodnik”,
- Odznaka Krajoznawcza Ziemi Gdańskiej,
- Krajoznawcza Odznaka Morska,
- Regionalna Odznaka Krajoznawcza,
- Odznaka Turystyczno-Krajoznawcza „Miłośnik Gdańska”,
- Regionalna Odznaka Krajoznawcza „Miłośnik Gdyni”.

¹⁰ Zob. Załącznik Nr 1, *Regulamin Odznak Turystyki Pieszej*.

¹¹ Zob. Załączniki Nr 2 – 4 i 6 – 8.

Na pierwszy rzut oka wydaje się to przerastać nasze możliwości, ale po przeanalizowaniu regulaminów ww. odznak i wykorzystaniu ich przy planowaniu wycieczek, stwierdzamy, że nie jest to aż tak skomplikowane.

Podobnie jak w przypadku zuchów musimy zaopatrzyć harcerzy w „Książeczkę wycieczek pieszych” oraz 4 – 5 zeszytów do słówek i specjalną kartę do zdobywania odznaki „Miłośnik Gdańska”, którą otrzymamy w Oddziale Gdańskim PTTK przy ul. Długiej 45. W zależności od miejsca działalności drużyny proponuję ukierunkować się na zdobywanie odznak „Miłośnik Gdańska” i „Miłośnik Gdyni” w kolejności.

Wymagania na stopień popularny („zielony”) Odznaki Krajoznawczej Ziemi Gdańskiej (OKZG) przedstawiłem w rozdziale poświęconym zuchom, a aby zdobyć OKZG w stopniu brązowym („niebieskim”) należy zwiedzić:

a) obowiązkowo:

- Gdańsk-Oliwa – Kuźnia n. Potokiem Oliwskim,
- Gdańsk-Oliwa – Pałac Opatów (Dział Etnograficzny),
- Będomin – Muzeum Hymnu Narodowego,
- wycieczka piesza przez rezerwat „Jar Raduni”,

b) do wyboru:

- Gdańsk – Ratusz Głównego Miasta albo zespół fortyfikacji miejskich,
- Gdynia-Oksywie albo Hel,
- Kartuzy albo Gniew.

Jak widać jest to kwestia 5 wycieczek, np.:

- z Oliwy na Morenę ze zwiedzaniem Pałacu Opatów i zabytkowej kuźni wodnej (12 km),
- z Kościerzyny do Będmina ze zwiedzaniem Muzeum Hymnu Narodowego (11 km),
- z Babiego Dołu do Żukowa przez Jar Raduni (10 km),
- wycieczka statkiem na Hel (zwiedzanie) i przejście piesze z Jastarni do Kuźnicy (8 km) – powrót pociągiem,

- z Chmielna do Kartuz ze zwiedzaniem Muzeum Kaszubskiego i kościoła poklasztornego (12,5 km) lub z Morzeszczyna do Gniewu ze zwiedzaniem zamku krzyżackiego (10 km)

oraz jednego spaceru po Starym i Głównym Mieście Gdańska.

Podczas dwóch z ww. wycieczek zaliczymy również większość wymagań na odznakę „Miłośnik Gdańska”:

- a) Park Oliwski i zabytkowa kuźnia wodna podczas wycieczki z Oliwy na Morenę,
- b) Muzeum Narodowe, Muzeum Historii Miasta Gdańska oraz 10 dowolnie wybranych zabytków architektury podczas spaceru po Gdańsku, w tym obowiązkowo:
 - Ratusz Starego Miasta,
 - Brama Wyżynna,
 - Kościół NMP,
 - Klasztor o.o. Franciszkanów.

Pozostanie nam odbycie wycieczki pieszej lub rowerowej na trasie: Jelitkowo – Brzeźno Park – Nowy Port – Twierdza Wisłoujście – Westerplatte.

W trakcie wszystkich ww. wycieczek musimy pamiętać o zbieraniu potwierdzeń na Odznakę „Turysta – Przyrodnik” (np. zwiedzanie Rezerwatu Przyrody „Jar Raduni”, zwiedzanie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego podczas wycieczki z Oliwy na Morenę oraz licznie napotkanych na trasach pomników przyrody), a także na Krajoznawczą Odznakę Morską (wycieczka statkiem białej floty – zatrzymać bilety, zwiedzanie Helu czy też Twierdzy Wisłoujście).

Aby jednak wykorzystać zwiedzane obiekty w 100% można zaliczyć je do jeszcze jednej odznaki – Regionalnej Odznaki Krajoznawczej¹², której brązowy stopień zdobywamy zwiedzając, w miejscu zamieszkania i w promieniu do 40 km od miejsca zamieszkania, 20 obiektów, w tym co najmniej:

- 4 zabytki architektury,
- 1 muzeum lub izbę regionalną,
- 2 miejsca pamięci narodowej,
- 1 rezerwat przyrody,
- 1 park zabytkowy.

Początkowo zapamiętanie i rozróżnienie wymagań na poszczególne odznaki może nastęrczać trudności. Dlatego warto, zwiedzając dany obiekt, poprosić o kilka dodatkowych pieczętek na osobnej kartce, a później przypasować je do odpowiedniej książeczki – kroniki i wkleić, dokonując jednocześnie opisu zwiedzanego obiektu. Nie można jednak gromadzić kartek z pieczętkami w nieskończoność, ponieważ stracimy rachubę i zniechęcimy się do całego przedsięwzięcia.

Po roku pracy z drużyną (zastępem) przy wykorzystaniu programu turystycznego, gdy wszyscy harcerze osiągną 11 rok życia, można przystąpić do zdobywania bardzo prostej w swych wymaganiach Młodzieżowej Odznaki Krajoznawczej (MOK)¹³. Można dokonać tego podczas akcji letniej, nawet na obozie stałym, na którym musimy przeprowadzić jednak kilka wycieczek.

Warunkiem zdobycia MOK jest spędzenie 6 dni na wycieczkach jedno- lub kilkudniowych. Określone regulaminem zasady, obligują do zwiedzenia po jednym obiekcie zabytkowym, współczesnym, muzeum lub parku narodowego (ew. rezerwatu przyrody) oraz przyniesienie jednego trofeum turystycznego w postaci widokówki, zdjęcia itp. Potwierdzenia zwiedzenia ww. obiektów dokonujemy albo w specjalnej książeczce (do nabycia w każdym oddziale PTTK) albo na przygotowanej samodzielnie karcie – kronice, wykonanej przez zdobywającego lub drużynowego (zastępowego). Odznakę może przyznać sam drużynowy, albo można zweryfikować ją, a następnie kupić w oddziale PTTK.

¹² Zob. Załącznik Nr 6, *Regulamin Odznaki Krajoznawczej*.

¹³ Zob. Załącznik Nr 9, *Regulamin Młodzieżowej Odznaki Krajoznawczej*.

W kolejnych latach pracy z drużyną młodszoharcerską zdobywamy dalsze stopnie OTP i odznak krajoznawczych, a podczas akcji letniej możemy zorganizować obóz wędrowny w interesującym nas terenie, np. poza regionem zamieszkania, co wymagane jest przy zdobywaniu wyższych stopni odznak turystycznych i ogólnopolskich odznak krajoznawczych (Odznaka „Turysta – Przyrodnik”, Odznaka Krajoznawcza Polski).

Tanią bazę noclegową, przy organizowaniu obozów wędrownych, zapewnia nam Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych (PTSM). Na dzień dzisiejszy nocleg w szkolnym schronisku młodzieżowym kosztuje członka PTSM około 8–12 złotych. PTSM proponuje także, specjalnie przygotowane pod względem atrakcji krajoznawczych, trasy typowe. Podczas noclegów w schroniskach możemy zdobywać odznakę Przyjaciół Schronisk Młodzieżowych. Ciekawym pomysłem jest także założenie przy danym środowisku (szczepie, drużynie, kręgu) szkolnego koła PTSM. Daje to możliwość dofinansowania obozu z funduszu PTSM, pierwszeństwo przy rezerwacji tras typowych i możliwość opłacania ulgowej składki (aktualnie 3,- złote) przez opiekuna koła. Więcej informacji na ten temat można uzyskać w Zarządzie Okręgu PTSM w Gdańsku przy ul. Wałowej 21.

Realizacja programu turystycznego musi wiązać się ze zdobywaniem stopni i sprawności harcerskich. W systemie stopni harcerskich ZHP możemy znaleźć wymagania, których spełnienie może równolegle wiązać się z zaliczaniem wymagań na odznaki turystyczne i krajoznawcze, np.:¹⁴

- potrafi poruszać się po swojej miejscowości (młodzik – ochotniczka),
- poszukuje informacji o swojej miejscowości i gminie (wywiadowca – tropicielka),
- zainteresował (-a) się ochroną przyrody, wie gdzie znajdują się w Polsce parki narodowe, rozpoznaje rośliny i zwierzęta chronione (wywiadowca – tropicielka),

- poszerza swoją wiedzę o regionie, w którym żyje, zna jego najważniejsze atuty i problemy (ćwik – samarytanka),
- przeprowadził (-a) zwiad ekologiczny, znalazł (-a) sobie pole służby na rzecz środowiska (ćwik – samarytanka).

Wśród sprawności * i **, których wymagania powiązać można z realizacją programu turystycznego są:¹⁵

- związane z wędrówką (Łazik, Tramp, Piechur, Włóczęga),
- związane ze zwiedzaniem regionu (Szperacz, Poszukiwacz, Wskazidroga, Przewodnik Po...),
- związane z przyrodą (Przyrodnik, Botanik, Przyjaciel Lasu, Miłośnik Przyrody, Przyjaciel Środowiska Naturalnego),
- związane z morzem (Marynista).

3. Założenia programu dla harcerzy starszych

Jak już wspomniałem na wstępie niniejszego rozdziału, praca z drużyną starszoharcerską lub kręgiem starszoharcerskim daje największe możliwości realizacji programu turystycznego. Można powołać drużynę starszoharcerską o specjalności turystycznej lub krąg wędrowniczy. Bardzo szeroko ten temat potraktował w swojej publikacji hm. Krzysztof Sikora¹⁶, do lektury której zapraszam każdego zainteresowanego metodą wędrowniczą.

Również harcerze starsi realizując program turystyczny jednocześnie zdobywają stopnie i sprawności harcerskie. Przeglądając wymagania na IV i V stopień w systemie stopni harcerskich ZHP znajdujemy następujące wymagania:¹⁷

- pogłębia wiedzę o Polsce (wędrowniczka - HO),

¹⁴ *Stopnie i sprawności harcerskie ZHP*, „Dziupla”, Gdańsk 2001, s. 5-27.

¹⁵ *Stopnie i sprawności...*, s. 36 i dalsze.

¹⁶ K. Sikora, *Wędrownicze abecadło czyli rzecz o metodzie wędrowniczej*, Warszawa 1998.

- przeszedł (-ła) „próbę szlaku” (wędrowniczka - HO),
- przeprowadził (-a) zwiad ekologiczny lub społeczny, podjął (-ła) zadania na rzecz środowiska naturalnego i społeczności lokalnej (wędrowniczka - HO),
- poszukuje w życiu ludzi, miejsc i wydarzeń, dzięki którym poznaje nowe wartości (HR),
- jest aktywny (-a) społecznie. Bierze udział w działaniach na rzecz środowiska naturalnego i społeczności lokalnej. Inicjuje je i organizuje (HR).

Wśród sprawności ***, których wymagania powiązać można z realizacją programu turystycznego są:¹⁸

- związanych z wędrówką (Turysta, Wędrowiec, Wyga, Włóczęga Górski, Kamieniotrop),
- związanych ze zwiedzaniem regionu (Badacz, Etnograf, Krajoznawca),
- związanych z przyrodą (Ekolog),
- związanych z morzem (Sygnalista Morski, Nawigator Morski).

Ponadto harcerze starsi mogą zdobywać starszoharcerskie znaki służby, wśród których jest m. in. znak służby turystyce, a jego ideą jest – przez turystykę i krajoznawstwo otworzyć się na świat, wędrować, poznawać i odkrywać to, co przynosi szlak, ale także przecierać nowe ścieżki dla innych. Zachęcać do takiego właśnie sposobu spędzania czasu, pomóc innym zrozumieć, co daje wędrówka¹⁹. W ten sposób harcerze starsi mogą pomóc w realizacji programu turystycznego dla ich młodszych kolegów i koleżanek – zuchów i harcerzy młodszych.

Harcerze starsi zdobywają odznaki turystyczne i krajoznawcze wyższych stopni, co wymaga wędrówek poza regionem zamieszkania. Ponadto zdobywanie Odznaki Turystyki Pieszej w stopniach: dużym srebrnym i dużym

¹⁷ *Stopnie i sprawności...*, s. 5-27.

¹⁸ *Stopnie i sprawności...*, s. 36 i dalsze.

złotym, wiąże się z konieczności pokonania jednorazowo szlaku o określonej minimalnej długości (odpowiednio 150 i 200 km). Daje to możliwość zaplanowania letnich wypraw na wiele lat.

Dla urozmaicenia możemy wprowadzić inne formy turystyki aktywnej (oczywiście w miarę możliwości można tego dokonać na poziomie harcerzy młodszych, a nawet zuchów) i zdobywać takie odznaki jak:

- Górską Odznaką Turystyczną,
- Turystyczną Odznaką Kajakową,
- Kolarską Odznaką Turystyczną

jak również planować rajdy, biwaki, zimowiska i obozy pod kątem zaliczenia wymagań na liczne regionalne odznaki krajoznawcze, takie jak: Turysta Dolnego Śląska, Krośnieńska Odznaka Krajoznawcza, Warszawska Odznaka Krajoznawcza, Przyjaciół Wielkopolski, Miłośnik Ziemi Elbląskiej i wiele, wiele innych, których regulaminy można uzyskać w oddziałach PTTK, a część na wspomnianej wcześniej stronie internetowej towarzystwa.

Wreszcie w indywidualnych przypadkach, gdy istnieją ku temu możliwości sprzętowe, a zwłaszcza finansowe, można uprawiać turystykę jeździecką, żeglarską, narciarską, motorową, wysokogórską, a nawet podwodną; zdobywać Odznakę Fotografii Krajoznawczej, Plakietkę Zbiorów Krajoznawczych. Możliwości uprawiania turystyki i krajoznawstwa nie zabraknie nam do późnej starości, a gdy osiągniemy wiek emerytalny czeka na nas do zdobycia odznaka Turysta – Senior. Wystarczy tylko chcieć.

¹⁹ K. Sikora (red.), *Starszoharcerskie Znaki Służb*, Warszawa 1997, s. 13-14.

ROZDZIAŁ III

PROGRAM TURYSTYCZNY DLA KADRY

1. Uwagi ogólne

Aby realizować program turystyczny nikt z kadry szczechu (drużyny) nie musi posiadać uprawnień turystycznych. Aby prowadzić wycieczkę, czy obóz harcerski wystarczy spełniać wewnętrzne wymagania ZHP (dotyczące wieku, posiadanego stopnia instruktorskiego, przebytych szkoleń, zdobytych uprawnień i patentów). Każdy instruktor harcerski i funkcyjny od drużynowego wzwyż może potwierdzać swym podpisem (najlepiej z pieczętką) przebytą trasę i zwiedzane obiekty.

Jednak zdobywanie uprawnień turystycznych – przodowniczych, przewodnickich, instruktorskich czy organizatorskich, to przecież bardzo dobry sposób samodoskonalenia, który można wykorzystać w ramach otwartej próby na stopień harcerski, a zwłaszcza instruktorski.

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze otwiera takie możliwości zarówno dla osób pełnoletnich, jak i dla tzw. kadry młodzieżowej.

2. Założenia programu

Uprawnienia turystyczne, które można zdobyć najwcześniej, bo już w wieku 15 lat, to Młodzieżowy Organizator Turystyki PTTK (MOT PTTK)²⁰. Jest on członkiem kadry programowej PTTK, a swoim działaniem wspomaga opiekuna Szkolnego Klubu Krajoznawczo-Turystycznego PTTK (w naszym przypadku szczechu – drużyny harcerskiej) i wszelkie poczynania w szczechu

(drużynie) w zakresie urządzania wycieczek i imprez o charakterze krajoznawczym. Propaguje wśród kolegów kulturę turystyczną i krajoznawstwo oraz dba o odpowiedni poziom organizowanych w środowisku imprez turystycznych²¹.

Z kolei ukończywszy 16 lat i nie przekraczając 18 roku życia można zdobyć uprawnienia Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej PTTK²², który jest inicjatorem rozwoju krajoznawstwa i turystyki pieszej w swoim środowisku oraz łącznikiem tego środowiska z Oddziałową Komisją Turystyki Pieszej (OKTP). Młodzieżowym Przodownikiem Turystyki Pieszej PTTK może zostać kandydat, który:²³

- jest członkiem PTTK,
- ukończył 16 lat i nie przekroczył 18 lat życia,
- prowadzi działalność turystyczną w (...) lub ZHP,
- zdobył małą Odznakę Turystyki Pieszej w stopniu srebrnym,
- ukończył kurs Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej.

Zarówno kurs na Młodzieżowego Organizatora Turystyki PTTK, jak i na Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej PTTK można przeprowadzić w ramach obozu wędrownego. Dla przykładu do niniejszej pracy załączono program takiego kursu zorganizowanego przez Szczep „RODŁO” w Gdańsku – Morenie²⁴. Oba ww. uprawnienia wskazane są do zdobycia przez tzw. kadre młodzieżową, a więc zastępowych i przybocznych. Wiążą się one z uprawnieniami m. in. do:

- potwierdzania przebycia tras i spełnienia wymagań potrzebnych do uzyskania Młodzieżowej Odznaki Krajoznawczej PTTK,

²⁰ Zob. Załącznik Nr 10, *Regulamin działania Młodzieżowego Organizatora Turystyki PTTK*.

²¹ A. Drygajło, *Wędrowny kurs Młodzieżowych Organizatorów Turystyki PTTK*.

²² Zob. Załącznik Nr 11, *Regulamin Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej PTTK*.

²³ *Regulaminy odznak turystyki pieszej, Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej, Przodownika Turystyki Pieszej*, Warszawa 2000, s. 27.

²⁴ Zob. Załącznik Nr 12, *Program kursu Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej PTTK*.

- potwierdzania uczestnictwa w wycieczkach, w których sam bierze udział,
- sprawdzania poprawności wpisów w książeczkach wycieczek pieszych oraz wstępnej weryfikacji punktów na „Siedmiomilowe Buty”, OTP popularną oraz małą OTP w stopniu brązowym.

Instruktorzy harcerscy, którzy ukończyli 18 lat i spełniają wymagania określone regulaminem mogą zdobywać uprawnienia:

- Organizatora Turystyki PTTK,
- Przodownika Turystyki Pieszej PTTK,
- Opiekuna Przyrody PTTK,

a ukończywszy 21 lat kolejne:

- Instruktora Krajoznawstwa PTTK,
- Instruktora Ochrony Przyrody PTTK.

Wszystkie ww. uprawnienia zdobywa się na kursach, a następnie egzaminach organizowanych przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. Regulaminy, terminy i zasady organizacji kursów i egzaminów można uzyskać się w najbliższym oddziale PTTK.

BIBLIOGRAFIA

1. Drygajło Andrzej: *Wędrowny kurs Młodzieżowych Organizatorów Turystyki PTTK*, Warszawa 1985.
2. Gajewski Jerzy W.: *Vademecum turysty górskiego*, Warszawa – Kraków 1988.
3. *Informator turystyczny województwa gdańskiego*, Gdańsk 1997.
4. Latek Stanisław: *Vademecum turysty żeglarza*, Warszawa 1989.
5. Łęcki Włodzimierz (red.): *Kanon krajoznawczy Polski*, Warszawa 2000.
6. Łobożewicz Tadeusz: *Turystyka kwalifikowana*, Warszawa 1983.
7. *Pomorski kalendarz imprez i informator turystyczny*, Gdańsk 1999 – 2002.
8. *Regulaminy odznak turystyki pieszej, Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej, Przodownika Turystyki Pieszej*, Warszawa 2000
9. Sikora Krzysztof (red.): *Starszoharcerskie znaki służb*, Warszawa 1997.
10. Sikora Krzysztof: *Wędrownicze abecadło czyli rzecz o metodzie wędrowniczej*, Warszawa 1998.
11. Sosnowski Stefan: *Vademecum młodego turysty*, Warszawa 1986.
12. Sosnowski Stefan: *Vademecum turysty pieszego*, Warszawa 1984.
13. *Sprawności zuchowe, cz. 1: Podstawowy zestaw sprawności zdobywanych zespołowo, cz. 2: Podstawowy zestaw sprawności zdobywanych indywidualnie. Gwiazdki zuchowe*, Warszawa 1997.
14. *Stopnie i sprawności harcerskie ZHP*, Gdańsk 2001.
15. Szepe Ryszard: *Vademecum turysty motorowego*, Warszawa 1984.

ZAŁĄCZNIK NR 1

REGULAMIN ODZNAK TURYSTYKI PIESZEJ PTTK

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka Turystyki Pieszej (zwana w skrócie OTP) jest odznaką ustanowioną i nadawaną przez Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) - w celu zachęcania społeczeństwa do uprawiania turystyki pieszej nizinnej, poznawania kraju ojczystego, jego przeszłości, współczesnego dorobku, kultury, piękna krajobrazu i przyrody.
2. OTP można zdobywać jedynie na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
3. OTP przyznaje Komisja Turystyki Pieszej (KTP) Zarządu Głównego PTTK bezpośrednio bądź za pośrednictwem Oddziałowych Komisji Turystyki Pieszej (OKTP) PTTK. Wskazane jest, aby przyznane odznaki były wręczane w sposób uroczysty podczas zlotów, rajdów, bądź innych spotkań turystycznych.
4. O OTP może ubiegać się każdy kto ukończył 8 lat i spełnił warunki przewidziane niniejszym regulaminem. Wyjątek stanowi odznaka "Siedmiomilowe Buty", którą można zdobywać poniżej 8 lat.
5. OTP jest ustanowiona w pięciu kategoriach i może być zdobywana tylko w kolejności wymienionych kategorii i stopni:
 - "Siedmiomilowe Buty" w stopniach: srebrnym i złotym,
 - popularna OTP - bez stopni,
 - -mała OTP w stopniach: brązowym, srebrnym i złotym,
 - duża OTP w stopniach: srebrnym i złotym,
 - odznaka "Za Wytrwałość w Turystyce Pieszej",
 - OTP "Dla Najwytrwalszych".
6. Na OTP zalicza się wycieczki piesze (1km=1pkt.) odbywane na terenach nizinnych i wymienionych terenach wyżynnych kraju: Góry Świętokrzyskie, Masyw Ślęży, Pogórze Karpackie i Sudeckie, Góry Stołowe, Opawskie i Kaczawskie oraz na terenach kotlin: Jeleniogórskiej, Kłodzkiej, Żywieckiej, Nowotarskiej i Sądeckiej.
7. Powtórzenie trasy lub jej odcinka, niezależnie od kierunku, nie jest zaliczane przy ubieganiu się o ten sam stopień OTP.
8. Na OTP zalicza się zwiedzanie miejscowości według punktacji podanej w załączniku nr 2. Przewodnik Turystyki Pieszej w czasie weryfikacji może obniżyć liczbę punktów za zwiedzanie, w zależności od stwierdzonego stopnia poznania miejscowości.

9. Za zwiedzanie miejscowości umieszczonych w wykazie, zalicza się ustaloną liczbę punktów pod warunkiem wpisania do Książeczki Wycieczek Pieszych obiektów zwiedzanych w danej miejscowości. Wymagane jest zwiedzenie przynajmniej najważniejszych obiektów. Zwiedzenie tej samej miejscowości może być zaliczone tylko raz, niezależnie od stopnia małej OTP. Nie zalicza się punktów za zwiedzanie miejsca zamieszkania.

10. Wycieczki dłuższe (powyżej dwóch dni) można dzielić, ale tylko odcinkami dziennymi, w celu zaliczenia ich na dwa stopnie odznaki. Wymagane jest jednak podanie długości tras dziennych.

11. Podstawą przyznania odznaki "Siedmiomilowe Buty", popularnej i małych OTP oraz zaliczenie norm na odznaki "Za Wytrwałość w Turystyce Pieszzej" i OTP "Dla Najwytrwalszych" jest Książeczka Wycieczek Pieszych według wzoru ustalonego przez KTP ZG PTTK.

12. Trasa wycieczki (rajdu) powinna być szczegółowo wpisana do Książeczki Wycieczek Pieszych z podziałem na odcinki dzienne i poświadczona przez:

- a. Przodownika Turystyki Pieszzej PTTK,
- b. przewodnika PTTK, nauczyciela lub instruktora harcerskiego prowadzącego wycieczkę,
- c. kierownika wycieczki organizowanej przez organizację młodzieżową, zakład pracy lub inną instytucję.

Poświadczenia przez osoby wymienione w punktach b i c należy potwierdzić pieczęcią instytucji organizującej wycieczkę.

13. Wycieczki indywidualne powinny być poświadczane na szlaku przez Przodownika Turystyki Pieszzej bądź w ogniwach i obiektach PTTK. Honorowane są również poświadczenia urzędów, instytucji, zakładów państwowych, prywatnych i spółdzielczych, urzędów pocztowych, stacji kolejowych, posterunków policji, domów wczasowych itp. Obowiązuje wpisanie daty przejścia.

14. Poświadczenia, o których mowa w punkcie 12. i 13. mogą być zastąpione szczegółowym opisem trasy wycieczki dołączonym do Książeczki Wycieczek Pieszych i potwierdzonym przez Przodownika Turystyki Pieszzej, posiadającego uprawnienia na dany teren.

15. Jako górną granicę zaliczania dziennych przejść pieszych przyjmuje się:

- dla dzieci i młodzieży do lat 15 - 20 km,
- dla pozostałych - 30 km.

16. Przodownicy Turystyki Pieszzej są zwolnieni z obowiązku uzyskiwania potwierdzeń i opisów o których mowa w punktach 12 ,14.

II. "SIEDMIOMILOWE BUTY"

17. W celu zachęcenia najmłodszych do uprawiania wędrówek pieszych i poznawania kraju, a przede wszystkim okolicy miejsca zamieszkania, KTP ZG PTTK ustanowiła odznakę "Siedmiomilowe Buty", zwaną dalej odznaką.

18. Odznakę zdobywa się na terenie Polski.

19. Odznakę mogą zdobywać dzieci w wieku poniżej ośmiu lat.

20. Odznaka jest ustanowiona w dwóch stopniach, które należy zdobywać kolejno i tylko jeden stopień w roku kalendarzowym:

- I stopień (Srebrne Buty) - za przejście 30 km, z tym że dzienna wędrówka nie może przekraczać 8 km,
- II stopień (Złote Buty) - dla posiadaczy odznaki I stopnia za przejście 50 km, z tym że dzienna wędrówka nie może przekraczać 12 km.

21. Odznakę można zdobywać pod opieką dorosłych na wycieczkach rodzinnych, szkolnych, harcerskich itp.

22. Przebieg tras oraz liczba przebytych kilometrów powinny być wpisane w Książeczce Wycieczek Pieszych i poświadczone przez opiekunów obecnych na wycieczce.

23. Odznakę przyznają wszystkie OKTP oraz zespoły Przodowników Turystyki Pieszej przy oddziałach i klubach PTTK.

24. Odznakę należy wręczać w sposób uroczysty podczas spotkań i imprez turystycznych.

III. POPULARNA OTP

25. Popularną OTP można zdobywać po ukończeniu 8 lat. Przyznaje się ją za uzyskanie w ciągu roku kalendarzowego 60 punktów podczas wycieczek pieszych, w tym za zwiedzanie miejscowości i miejsc z załącznika nr 2 - najwyżej 15 punktów.

26. Popularna OTP nie musi być poprzedzona odznaką "Siedmiomilowe Buty", poprzedza natomiast małą OTP.

IV. MAŁA OTP

27. Ubiegający się o małą OTP powinien udokumentować zdobycie określonej liczby punktów:

Stopień odznaki	Ogółem punktów	Punkty za zwiedzanie - najwyżej do
brązowy	100	20
srebrny	250	50
złoty	500	100

28. OTP w stopniu brązowym należy zdobywać w ciągu jednego roku (12 miesięcy), począwszy od daty pierwszej do ostatniej wycieczki.

29. Małą OTP w stopniu srebrnym można zdobywać w ciągu dwóch lat (24 miesięcy) i co najmniej na terenie dwóch województw. Poza województwem, w którym znajduje się miejsce zamieszkania ubiegającego się o odznakę, należy uzyskać co najmniej 50 punktów, w tym co najmniej 40 punktów za przejścia piesze. Obowiązuje odbycie jednej wycieczki trzydniowej.

30. Małą OTP w stopniu złotym można zdobywać w ciągu trzech lat (36 miesięcy) i co najmniej na terenie trzech województw. W każdym z województw, poza województwem, w którym znajduje się miejsce zamieszkania ubiegającego się o odznakę, należy uzyskać co najmniej 50 punktów, w tym po co najmniej 40 punktów za przejścia piesze. Obowiązuje odbycie jednej wycieczki pięciodniowej lub dwóch trzydniowych.

31. Mała OTP musi być zdobywana w kolejności stopni. W ciągu jednego roku kalendarzowego można zdobyć małą OTP tylko w jednym stopniu.

32. Popularną oraz małe OTP do stopnia srebrnego przyznają Referaty Weryfikacyjne OTP przy OKTP, kołach, klubach i innych jednostkach organizacyjnych PTTK, powołane przez KTP ZG PTTK.

Referaty weryfikacyjne OTP zostają powołane pisemną decyzją KTP ZG PTTK, na wniosek jednostki organizacyjnej PTTK lub własny KTP ZG PTTK.

skład Referatu Weryfikacyjnego wchodzi Przewodniczy Turystyki Pieszej różnych stopni, w zależności od przyznawanych odznak.

Referat Weryfikacyjny chcący uzyskać uprawnienia przyznawania małej OTP w stopniu złotym, musi mieć w swoim składzie co najmniej jednego Przewodnika Turystyki Pieszej I stopnia.

33. Przy weryfikacji kolejnych stopni odznaki należy przedłożyć Książeczki Wycieczek Pieszych z poprzednio przyznanymi odznakami.

34. W przypadku wątpliwości związanych z przedłożoną dokumentacją, Przewodnik Turystyki Pieszej lub Referat Weryfikacyjny OTP może poddać ubiegającego się o odznakę sprawdzianowi, celem stwierdzenia czy rzeczywiście przebył podaną trasę.

35. W razie odmowy przyznania OTP, należy to odnotować w Książeczce Wycieczek Pieszych z podaniem przyczyn.

V. DUŻA OTP

36. Ubiegający się o dużą OTP w stopniu srebrnym musi posiadać małą OTP w stopniu złotym oraz przebyć dwa szlaki, o długości co najmniej 150 km każdy, opracowane przez ubiegającego się i zaopiniowane przez Przewodnika Turystyki Pieszej, posiadającego uprawnienia na dany teren. Każdy ze szlaków powinien być przebyty w czasie jednej nieprzerwanej wędrówki. Z dwóch wymaganych szlaków tylko jeden może przebiegać przez obszar województwa miejsca zamieszkania. Duża OTP w stopniu srebrnym może

być zdobywana również na trasach Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego - w tym przypadku nie obowiązuje opiniowanie szlaku przez Przodownika Turystyki Pieszej. Obowiązuje jednak wykonanie opisu przebytych tras. Dużą OTP w stopniu srebrnym można zdobywać w ciągu pięciu lat.

37. Ubiegający się o dużą OTP w stopniu złotym musi posiadać dużą OTP w stopniu srebrnym i przebyć opracowane przez siebie dwa szlaki, o długości co najmniej 200 km każdy, zaopiniowane przez Przodownika Turystyki Pieszej posiadającego uprawnienia na dany teren. Każdy ze szlaków powinien być przebyty w jednej nieprzerwanej wędrówce. Oba szlaki muszą przebiegać przez inne województwa, niż szlaki przebyte na dużą OTP w stopniu srebrnym. Dużą OTP w stopniu złotym można zdobywać w ciągu pięciu lat.

38. W ciągu jednego roku można zdobyć tylko jedną dużą OTP.

39. Duże OTP przyznaje tylko KTP ZG PTTK. Ubiegający się o przyznanie odznaki przesyła do KTP (adres: 00-075 Warszawa ul. Senatorska 11) wypełniony formularz wniosku o przyznanie dużej OTP (wzór - załącznik nr 1) z załączeniem:

- a. przy zdobywaniu dużej OTP w stopniu srebrnym - Książeczek Wycieczek Pieszych, na podstawie których były przyznane poprzednie odznaki, a przy zdobywaniu dużej OTP w stopniu złotym - legitymacji stwierdzającej przyznanie dużej OTP w stopniu srebrnym,
- b. opisów przebytych szlaków z podaniem liczby kilometrów, zwiedzanych obszarów i miejscowości, a szczególnie informacji nie uwzględnionych w przewodnikach po danym terenie itp. Pożądane jest ilustrowanie opisów zdjęciami lub szkicami,
- c. do wniosku należy dołączyć znaczki na przesyłkę zwrotną.

40. Opisy szlaków przed złożeniem w KTP ZG PTTK, muszą być zaopiniowane przez Przodownika Turystyki Pieszej posiadającego uprawnienia na dany teren.

41. Punkty za zwiedzanie miejscowości nie są zaliczane przy zdobywaniu dużych OTP.

VI. ODZNAKA "ZA WYTRWAŁOŚĆ W TURYSTYCE PIESZEJ"

42. Odznakę "Za Wytrwałość w Turystyce Pieszej" mogą zdobywać posiadacze dużych OTP bądź małej OTP w stopniu złotym.

43. Odznakę zdobywa się przez wielokrotne powtórzenie normy przewidzianej dla małej OTP w stopniu brązowym.

44. W ciągu roku kalendarzowego (tj. od 1 stycznia do 31 grudnia) można zaliczyć wykonanie tylko jednej normy rocznej. Następnym wycieczek odbytych w danym roku kalendarzowym nie można zaliczyć na poczet normy dla następnego roku.

45. Przy zdobywaniu I stopnia odznaki (zielonej), posiadacz dużej OTP w stopniu złotym zdobywa odznakę za potwierdzone wykonanie pięciu norm, posiadacz dużej OTP w stopniu srebrnym - za wykonanie 7 norm, a posiadacz małej OTP w stopniu złotym - za wykonanie 9 norm. Zaliczenie pierwszej normy zobowiązuje do kontynuowania ich liczby, niezależnie od późniejszego zdobycia wyższego stopnia odznaki.

Przy zdobywaniu kolejnych stopni odznaki (granatowej i czerwonej) obowiązuje już każdego zdobywającego odznakę wykonanie tylko pięciu norm dla każdego jej stopnia, niezależnie od jakiej OTP zaczął zdobywanie I stopnia (zielonego).

46. Coroczne normy na odznakę posiadacz małej OTP w stopniu złotym może zdobywać równocześnie z przebyciem szlaków przewidzianych na dużą OTP w stopniu srebrnym. W tym przypadku norma na odznakę musi być uzyskana na innych terenach niż przebiegał szlak na dużą OTP.

47. Dokumentację odbytych wycieczek na odznakę należy prowadzić w Książeczce Wycieczek Pieszyc.

48. Po uzyskaniu każdorazowej normy rocznej, Książeczkę Wycieczek Pieszyc poświadczoną przez Przewodnika Turystyki Pieszej posiadającego uprawnienia na dane województwo, należy złożyć celem zweryfikowania w najbliższym Referacie Weryfikacyjnym.

49. Po uzyskaniu ostatniej normy (piątej, siódmej lub dziewiątej) całość dokumentacji należy przesłać listem poleconym do KTP ZG PTTK, celem przyznania odznaki.

W przypadku zdobywania odznaki przez posiadacza małej OTP w stopniu złotym (9 norm) oprócz Książeczek Wycieczek Pieszyc zawierających zweryfikowane normy, należy nadesłać Książeczkę Wycieczek Pieszyc, w której zweryfikowano małą OTP w stopniu złotym.

W przypadku zdobywania odznaki przez posiadacza dużej OTP w stopniu srebrnym (7 norm) lub dużej OTP w stopniu złotym (5 norm) należy dodatkowo podać numer legitymacji, stwierdzającej przyznanie dużej OTP.

50. Dla zdobywania odznaki nie jest wymagana kalendarzowa ciągłość uzyskiwania norm; przerwa roczna lub dłuższa nie przekreśla uprzednio zdobytych i zweryfikowanych norm.

51. Odznaka jest wykonana w trzech kolorach: dla zdobywców po raz pierwszy - w otoku ciemnozielonym, przy powtórnym zdobyciu - w otoku granatowym, przy trzecim - w otoku czerwonym.

VII. OTP DLA "NAJWYTRWALSZYCH"

52. Odznakę "Dla Najwytrwalszych" mogą zdobywać tylko posiadacze najwyższego III stopnia (czerwonego) odznaki "Za Wyrwałość w Turystyce Pieszej". Odznaka ta stanowi kontynuację systemu odznak pieszych PTTK.

53. Odznakę zdobywa się przez pięciokrotne powtórzenie normy przewidzianej dla małej OTP w stopniu brązowym (bez punktów za zwiedzanie miast).

54. O przyznanie odznaki mogą ubiegać się wszyscy zdobywcy odznaki "Za Wyrwałość w Turystyce Pieszej", niezależnie od roku jej zdobycia. Wszystkie później zdobyte normy roczne odpowiadające zasadom określonym w regulaminie OTP mogą być zaliczane w poczet OTP "Dla Najwytrwalszych".

55. Odznaka "Dla Najwytrwalszych" posiada trzy stopnie, obowiązuje kolejność ich zdobywania. Dla uzyskania każdego ze stopni konieczne jest uzyskanie zaliczenia pięciu norm rocznych.

56. Prawo zaliczania norm rocznych mają wszystkie działające w terenie Referaty Weryfikacyjne OTP.

57. Po uzyskaniu ostatniej (piątej) normy, ostatnią Książeczkę Wycieczek Pieszycych wraz z numerem stwierdzającym przyznanie odznaki "Za Wytrwałość w Turystyce Pieszyczej" III stopnia (czerwonej) należy przesłać wraz ze znaczkami na przesyłkę zwrotną do Klubu Przewodników Turystyki Pieszyczej im. Anieli Michalskiej za pośrednictwem KTP ZG PTTK na adres: 00-075 Warszawa ul. Senatorska 11.

58. Odznaka "Dla Najwytrwalszych" jest wykonana odpowiednio do stopni w trzech kolorach metalu: brązowym, srebrnym i złotym. Po dokonaniu weryfikacji nadesłana dokumentacja wraz z odznaką odesłana zostanie na wskazany adres.

59. Ostateczna interpretacja regulaminu OTP "Dla Najwytrwalszych" należy do Klubu Przewodników Turystyki Pieszyczej im. Anieli Michalskiej i KTP ZG PTTK.

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

60. W przypadku utworzenia przewidzianych statutem PTTK międzyoddziałowych jednostek organizacyjnych w turystyce pieszej, mogą one przejąć od OKTP część uprawnień określonych niniejszym regulaminem w zakresie weryfikowania i przyznawania poszczególnych stopni odznaki. O sposobie podziału tych kompetencji należy powiadomić KTP ZG PTTK.

61. Przy załatwianiu przyznawania OTP drogą korespondencyjną, oraz zaliczania norm na odznakę "Za Wytrwałość w Turystyce Pieszyczej" należy dołączyć znaczki pocztowe o wartości opłaty pocztowej jak przy nadaniu.

62. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Komisji Turystyki Pieszyczej ZG PTTK.

63. Regulamin niniejszy został uchwalony przez Komisję Turystyki Pieszyczej ZG PTTK w dniu 12 grudnia 1999 roku i obowiązuje od 1 stycznia 2000 roku.

Tracą moc wszystkie poprzednie wersje regulaminu Odznak Turystyki Pieszyczej.

Komisja Turystyki Pieszyczej ZG PTTK

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO REGULAMINU OTP

WYKAZ MIEJSC I MIEJSCOWOŚCI PUNKTOWANYCH NA OTP

I. WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE

- **20 punktów** - Wrocław

- **15 punktów** - Bystrzyca Kłodzka, Jelenia Góra, Kłodzko, Legnica, Świdnica
- **10 punktów** - Bolesławiec, Duszniki-Zdrój, Głogów, Jawor, Lubań, Lwówek Śląski, Oleśnica, Trzebnica, Wałbrzych, Złotoryja
- **5 punktów** - Bardo, Błędne Skały, Bolków, Chełmsko Śląskie, Dzierżoniów, Gryfów Śląski, Henryków, Jaworzyna Śląska, Kamienna Góra, Krzeszów, Kudowa-Zdrój, Łądek-Zdrój, Legnickie Pole, Lubawka, Lubiąż, Lubin, Lubomierz, Międzyzylesie, Milicz, Niemcza, Nowa Ruda, Oława, Prochowice, Radków, Rogoźnica, Siedlęcín, Sobótka, Srebrna Góra, Strzegom, Strzelin, Szczeliniec Wielki, Szklarska Poręba, Syców, Środa Śląska, Świerzawa, Walim, Wambierzyce, Wleń, Wołów, Ząbkowice Śląskie, Ziębice, Złoty Stok

II. WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE

- **20 punktów** - Toruń
- **15 punktów** - Bydgoszcz, Chełmno, Grudziądz, Włocławek
- **10 punktów** - Biskupin, Brodnica, Inowrocław, Kruszwica, Strzelno
- **5 punktów** - Brześć Kujawski, Ciechocinek, Chełmża, Golub-Dobrzyń, Jabłonowo Pomorskie, Kcynia, Kłóbka, Koronowo, Lipno, Mogilno, Nieszawa, Nowe nad Wisłą, Pakość, Radziejów, Radzyń Chełmiński, Rypin, Szubin, Świecie, Tuchola, Unisław, Wenecja, Żnin

III. WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

- **20 punktów** - Lublin
- **15 punktów** - Chełm, Kazimierz Dolny, Zamość
- **10 punktów** - Biała Podlaska, Puławy
- **5 punktów** - Biłgoraj, Hrubieszów, Janów Lubelski, Janów Podlaski, Kock, Krasnobród, Krasnystaw, Kraśnik, Lubartów, Międzyrzec Podlaski, Nałęczów, Opole Lubelskie, Radzyń Podlaski, Szczepieszyn, Tarnogród, Tomaszów Lubelski, Włodawa, Zwierzyniec

IV. WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Zielona Góra
- **10 punktów** - Bytom Odrzański, Gorzów Wielkopolski, Kozuchów, Łagów, Żagań, Żary
- **5 punktów** - Drzonów, Lubniewice, Lubsko, Międzyrzecz, Nowa Sól, Ochla, Ośno Lubuskie, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Szprotawa, Świebodzin, Wschowa

V. WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Łowicz, Łódź, Piotrków Trybunalski
- **10 punktów** - Łęczyca, Opoczno, Sieradz, Skierniewice, Sulejów-Podklasztorze, Wieluń
- **5 punktów** - Arkadia, Brzeziny, Drzewica, Łask, Nieborów, Pabianice, Poddębice, Rawa Mazowiecka, Tomaszów Mazowiecki, Tum koło Łęczycy, Uniejów, Warta, Witów, Zgierz, Złoczew

VI. WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

- **20 punktów** - Kraków
- **15 punktów** - Biecz, Tarnów
- **10 punktów** - Nowy Sącz, Ojców - Pieskowa Skała, Olkusz, Oświęcim, Stary Sącz, Wieliczka
- **5 punktów** - Alwernia, Bochnia, Czorsztyn, Dobczyce, Gorlice, Igołomia, Kalwaria Zebrzydowska, Kęty, Krościenko, Krynica, Krzeszowice, Lanckorona, Mogilany, Niedzica, Niepołomice, Nowy Targ, Nowy Wiśnicz, Rabka, Sławków, Sucha Beskidzka, Wadowice, Zakopane, Zubrzyca Górna

VII. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE

- **20 punktów** - Warszawa
- **15 punktów** - Płock, Pułtusk, Siedlce
- **10 punktów** - Ciechanów, Ostrołęka, Radom, Szydłowiec
- **5 punktów** - Czerwińsk, Gostynin, Góra Kalwaria - Czersk, Granica koło Kampinosu, Iłża, Koźnice, Liw, Mińsk Mazowiecki, Mława, Modlin, Myszyniec, Nowe Miasto nad Pilicą, Nowy Dwór Mazowiecki, Opinogóra, Oporów, Otwock, Pruszków, Przasnysz, Przysucha, Radziejowice, Sierpc, Sochaczew, Warka, Węgrów, Zwoleń, Żelazowa Wola, Żyrardów

VIII. WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Brzeg, Nysa, Opole, Paczków
- **10 punktów** - Byczyna, Głogówek, Góra Św. Anny, Namysłów, Otmuchów
- **5 punktów** - Biała, Bierkowiec koło Opola, Czarnowąsy, Głubczyce, Głuchołazy, Grodków, Kluczbork, Krapkowice, Moszna, Niemodlin, Prószków, Prudnik, Strzelce Opolskie, Ujazd

IX. WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Jarosław, Przemyśl, Rzeszów
- **10 punktów** - Baranów Sandomierski, Krosno, Leżajsk, Łańcut, Przeworsk, Sanok
- **5 punktów** - Bircza, Bóbrka, Czudec, Dubiecko, Dukla, Głogów Małopolski, Horyniec - Radruż, Iwonicz Zdrój, Jasło, Kańczuga, Kolbuszowa, Krasieczyn, Lesko, Lubaczów, Mielec, Mrzygłód, Ropczyce, Sieniawa, Tarnobrzeg, Ulanów, Ustrzyki Dolne, Zagórz

X. WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Białystok,
- **10 punktów** - Białowieża, Bielsk Podlaski, Bohoniki, Ciechanowiec, Drohiczyn, Kruszyniany, Łomża, Suwałki, Tykocin

- **5 punktów** - Choroszcz, Hajnówka, Krynki, Nowogród nad Narwią, Sejny, Siemiatycze, Supraśl

XI. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE

- **20 punktów** - Gdańsk
- **15 punktów** - Gdynia, Malbork, Słupsk,
- **10 punktów** - Chojnice, Kartuzy, Pelplin
- **5 punktów** - Bytów, Człuchów, Dzierzgoń, Gniew, Hel, Kluki, Kościerzyna, Kwidzyn, Lębork, Łeba, Puck, Sławno, Smołdzino, Sopot, Starogard Gdański, Sztum, Wdzydze Kiszewskie, Wejherowo

XII. WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Częstochowa, Cieszyn, Racibórz
- **10 punktów** - Bielsko-Biała, Gliwice, Katowice, Pszczyna, Tarnowskie Góry
- **5 punktów** - Będzin, Bytom, Chorzów, Chrzanów, Czeladź, Istebna - Koniaków, Kłobuck, Koniecpol, Mikołów, Mysłowice, Ogrodzieniec-Podzamcze, Pilica, Pyskowice, Rybnik, Siewierz, Skoczów, Sosnowiec, Szczekociny, Toszek, Tychy, Woźniki, Zabrze, Złoty Potok, Żarki, Żywiec

XIII. WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Kielce, Sandomierz
- **10 punktów** - Chęciny, Jędrzejów, Opatów, Szydłów
- **5 punktów** - Busko Zdrój, Chmielnik, Końskie, Krzemionki Opatowskie, Miechów, Nowy Korczyn, Ostrowiec Świętokrzyski, Pińczów, Staszów, Święty Krzyż, Tokarnia, Ujazd, Wąchock, Wiślica

XIV. WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE

- **20 punktów** -
- **15 punktów** - Elbląg, Frombork, Olsztyn
- **10 punktów** - Grunwald, Lidzbark Warmiński, Orneta, Pasłęk, Reszel
- **5 punktów** - Barczewo, Bartoszyce, Braniewo, Dobre Miasto, Działdowo, Elk, Giżycko, Kadyny, Kętrzyn, Lubawa, Morąg, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztynek, Ostróda, Pieniężno, Szczytno, Węgorzewo

XV. WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE

- **20 punktów** - Poznań
- **15 punktów** - Gniezno, Kalisz

- **10 punktów** - Giecz, Gostyń, Konin, Kórnik, Krotoszyn, Leszno, Ostrów Lednicki, Piła, Rydzyna, Szamotuły
- **5 punktów** - Buk, Chodzież, Czarnków, Dziekanowice, Gołuchów, Góra, Grodzisk Wielkopolski, Jarocin, Kazimierz Biskupi, Kępno, Koło, Kościan, Koźmin, Luboń, Międzychód, Oborniki, Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów, Puszczykowo, Pyzdry, Racot, Rakoniewice, Rawicz, Rogalin, Sieraków, Słupca, Sulmierzyce, Szreniawa, Śrem, Środa Wielkopolska, Turek, Wągrowiec, Włoszakowice, Wolsztyn, Września, Zbąszyń, Zduny, Złotów

XVI. WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE

- **20 punktów** - Szczecin
- **15 punktów** - Kołobrzeg, Koszalin, Stargard Szczeciński
- **10 punktów** - Chojna, Darłowo, Kamień Pomorski, Myślibórz, Trzebiatów
- **5 punktów** - Barlinek, Białogard, Cedynia, Choszczno, Drawno, Gryfice, Gryfino, Lipiany, Międzyzdroje, Moryń, Nowogard, Połczyn Zdrój, Płoty, Pyrzyce, Recz, Sławno, Szczecinek, Świdwin, Świnoujście, Tuczno, Wałcz, Wolin

Wykaz powyższy obowiązuje od 1 stycznia 2000r.

Warszawa 12 grudnia 1999r.

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO REGULAMINU OTP

Imię i nazwisko

Adres

.....

WNIOSEK O PRYZNANIE DUŻEJ OTP W STOPNIU SREBRNYM / ZŁOTYM*

W okresie zdobywania dużej OTP w stopniu srebrnym / złotym* przebyłem(am) dwa szlaki opracowane przeze mnie:

1.

w okresie od r. do r.

2.

w okresie od r. do r.

Przebieg opracowanych przeze mnie szlaków został uprzednio zaopiniowany przez Przewodnika Turystyki Pieszej kol.
(podpis Przewodnika Turystyki Pieszej z pieczęcią)

W załączeniu przesyłam:

1. Legitymację dużej OTP stopnia srebrnego / złotego*

2. Książeczki Wycieczek Pieszch egz.*

3. Opisy szlaków egz.

Opinia Przewodnika Turystyki Pieszch kol. o przebiegu szlaków i ich opisach:

.....
.....
.....

.....
podpis Przewodnika Turystyki Pieszch z pieczęcią
..... dnia r.

*) niepotrzebne skreślić

.....
podpis wnioskodawcy

ZAŁĄCZNIK NR 2

REGULAMIN ODZNAKI "TURYSTA – PRZYRODNIK"

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka „Turysta - Przyrodnik” jest odznaką ustanowioną przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego, na wniosek Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK.

Celem odznaki jest budzenie zainteresowań przyrodniczych wśród turystów krajowych oraz turystów zagranicznych i zachęcanie ich do działalności na rzecz ochrony przyrody.

2. Odznaka „Turysta - Przyrodnik” ustanowiona jest w dwóch rodzajach jako mała i duża oraz odznaka honorowa.

a) Mała odznaka ma cztery stopnie:

- **popularna** - przedstawia dziewięćsił na tle zielonym,
- **brązowa** - przedstawia dziewięćsił na tle niebieskim,
- **srebrna** - przedstawia dziewięćsił na tle żółtym,
- **złota** - przedstawia dziewięćsił na tle białym.

b) Duża odznaka ma dwa stopnie:

- **srebrny** - przedstawia dziewięćsił na tle srebrnym oksydowanym,
- **złota** - przedstawia dziewięćsił na tle złotym oksydowanym.

c) Odznaka honorowa jest jednostopniowa - przedstawia dziewięćsił na tle czerwonym.

3. Odznakę w stopniu popularnym, brązowym i srebrnym weryfikują i przyznają komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta - Przyrodnik”. Odznakę w stopniu małym - złotym oraz odznaki duże srebrną i złotą weryfikują komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta - Przyrodnik”, a przyznaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK.

4. Oddziałowe referaty weryfikacyjne Odznaki „Turysta - Przyrodnik”, na wniosek oddziału, powołuje Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK.

II. WARUNKI ZDOBYCIA ODZNAKI

5. Odznakę „Turysta - Przyrodnik” mogą otrzymać osoby, które ukończyły przynajmniej:

- 7 rok życia - odznakę małą popularną, brązową, srebrną i złotą
- 18 roku życia - odznakę dużą srebrną i dużą złotą.

6. Ubiegający się o odznakę obowiązany jest:

- wykazać się podstawowymi wiadomościami o zwiedzanym obiekcie,
- prowadzić książeczkę „Turysty - Przyrodnika”, w której uzyskuje potwierdzenie zwiedzanych obiektów,
- wykonać dodatkowe prace np. wykonać opis obiektu przyrodniczego, sporządzić szkic obiektu, wykonać dokumentację fotograficzną, prowadzić obserwacje przyrodnicze, wziąć udział w pracach porządkowych na terenie obiektu lub wokół niego, wziąć udział w pracach zalesieniowych itp. - na apel komisji.

7. Odznakę można zdobyć tylko w kolejności stopni począwszy od stopnia brązowego. Zdobywanie odznaki w stopniu popularnym nie jest obowiązkowe. W okresie jednego roku można zdobyć tylko jeden stopień odznaki.

8. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu popularnym jest zdobycie 20 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata.

9. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu brązowym jest zdobycie 50 punktów w czasie nie dłuższym niż trzy lata.

10. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu srebrnym jest zdobycie 100 punktów w czasie nie dłuższym niż cztery lata.

11. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu złotym jest zdobycie 200 punktów w czasie nie dłuższym niż pięć lat.
12. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu dużym srebrnym jest zdobycie 300 punktów oraz zwiedzenie 7 parków narodowych w dowolnym okresie czasu.
13. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu dużym złotym jest zdobycie 500 punktów oraz zwiedzenie 10 parków narodowych w dowolnym okresie czasu.
14. Punkty do odznaki można zdobywać w czasie grupowych lub indywidualnych wycieczek.
15. Do potwierdzenia zwiedzania obiektu upoważnieni są:
 - Instruktorzy ochrony przyrody,
 - Instruktorzy opieki nad zabytkami i instruktorzy krajoznawstwa,
 - Przewodnicy turystyki kwalifikowanej i przewodnicy,
 - W przypadku zdobywania odznaki w stopniu popularnym i brązowym przez młodzież zrzeszoną w SKKT, również opiekunowie kół,
 - Potwierdzenie stanowi również pieczęta z pobliskiej instytucji (np. fabryka, sklep, kiosk, kościół, sołtys).
16. Instruktorzy Ochrony Przyrody zwolnieni są od zdobywania potwierdzeń zwiedzanego obiektu.
17. Osoby ubiegające się o przyznanie odznaki przedstawiają właściwej komisji ochrony przyrody książeczkę „Turysty - Przyrodnika” z potwierdzonymi punktami niezbędnymi do uzyskania odznaki odpowiedniego stopnia. Osoby, które wykonały dodatkowe prace, przedstawiają ich wyniki (np. opis, szkic itp.) lub potwierdzenie wykonania tych prac (np. prace porządkowe itp.).
18. Do książeczki przysłanej do weryfikacji należy załączyć znaczki pocztowe o nominałach równych jak przy wysyłanej książeczce (na list zwykły lub polecony).
19. Komisja dokonuje weryfikacji odznaki najpóźniej w okresie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku.
20. Odznakę honorową przyznaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego z własnej inicjatywy lub na złożony wniosek:
 - oddziałowym komisją ochrony przyrody lub oddziałom za znaczne osiągnięcia na polu ochrony przyrody,
 - osobom zasłużonym na polu poznawania i ochrony przyrody, a także osobom i instytucją wspierającym ochronę przyrody we współdziałaniu z komisjami ochrony przyrody.

III. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

21. Zmodyfikowany regulamin obowiązuje turystę od momentu podjęcia zbierania punktów na następny rodzaj odznaki po dniu wejścia w życie powyższego regulaminu.
22. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Komisji Ochrony Przyrody ZG PTTK.

IV. PUNKTACJA ODZNAKI „TURYSTA - PRZYRODNIK”

1. Za prowadzenie lub udział w prowadzeniu wycieczki przyrodniczej, zorganizowanie lub udział w zorganizowaniu imprezy popularyzującej ochronę przyrody (za każdy dzień) - **5 punktów**
2. Za udział w wycieczce przyrodniczej (za każdy dzień) - **2 punkty**
3. Za zwiedzanie pomnika przyrody, grupy pomników lub alei - **2 punkty**
4. Za zwiedzanie użytku ekologicznego - **2 punkty**
5. Za zwiedzanie stanowiska dokumentacyjnego - **2 punkty**
6. Za zwiedzanie ścieżki przyrodniczej - **4 punkty**
7. Za zwiedzanie zespołu przyrodniczo - krajobrazowego - **4 punkty**
8. Za zwiedzanie obszaru chronionego krajobrazu - **4 punkty**
9. Za zwiedzanie rezerwatu - **5 punktów**
10. Za udział w prelekcji lub odczycie - **1 punkt**

11. Za zwiedzanie urządzeń hydrotechnicznych (jazzy, kanały, budowle wykorzystujące siłę wody lub wiatru) - **3 punkty**
12. Za zwiedzanie parku krajobrazowego lub leśnego kompleksu promocyjnego - **8 punktów**
13. Za zwiedzanie parku narodowego - **10 punktów**
14. Za zwiedzanie innych obiektów przyrodniczych (np. ogrodów dendrologicznych, botanicznych, zoologicznych, muzeów przyrodniczych, parków dworskich i zabytkowych cmentarzy) - **5 punktów**
15. Za wykonanie prac na rzecz obiektu przyrodniczego (praca udokumentowana) - **5 punktów**
16. Za roczne bezpośrednie prowadzenie udokumentowanych, systematycznych obserwacji przyrodniczych – dla każdego obiektu - **10 punktów**
17. Za uzyskanie uprawnień opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody - **10 punktów**
18. Za pełnienie funkcji opiekuna przyrody lub instruktora ochrony przyrody (za każdy rok) - **5 punktów**
19. Za działalność popularyzatorską przyrodoznawstwa lub ochrony przyrody (prelekcja, odczyt, wystawa) - **10 punktów**
za powtórzenie tematu - **5 punktów**
20. Za zwiedzanie muzeów na terenie parków narodowych i krajobrazowych - **5 punktów**

V. UWAGI

1. Punkty do odznaki popularnej i brązowej mogą być zdobywane w województwie zamieszkania. Punkty do odznaki srebrnej zdobyte za zwiedzanie obiektów województwie zamieszkania nie mogą stanowić więcej niż 70% ogólnej ilości punktów, do odznaki złotej - nie mogą stanowić więcej niż 50% ogólnej ilości punktów. Punkty za zwiedzanie dla odznak dużych muszą być zdobywane poza województwem zamieszkania.
2. Raz zwiedzany obiekt, wykonana praca, ukończony kurs nie mogą być zaliczone powtórnie do punktacji na wyższy stopień odznaki (nie dotyczy odznak dużych).
3. Punkty za działalność popularyzatorską nie mogą stanowić więcej niż 50% ogólnej ilości punktów.
4. Pomniki przyrody stanowią integralną część rezerwatu lub parku krajobrazowego - nie mogą być oddzielnie punktowane. Rezerwaty w parkach narodowych i krajobrazowych są zaliczone za 5 punktów.
5. Punkty zebrane na daną odznakę przed wejście w życie znowelizowanego regulaminu obowiązują w przyznawaniu odznak według dotychczasowych zasad.

Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK

ZAŁĄCZNIK NR 3

REGULAMIN ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ ZIEMI GDAŃSKIEJ

1. Zarząd Wojewódzki PTTK w Gdańsku ustanawia z dniem 1 stycznia 1984 r. Odznakę Krajoznawczą Ziemi Gdańskiej, celem popularyzacji walorów krajoznawczych województwa i zachęcenie szerokich kręgów turystów i krajoznawców do poznawania zabytków i kultury, przyrody oraz gospodarki Ziemi Gdańskiej.

2. Odznaka posiada cztery stopnie:

- popularny koloru zielonego (wyłącznie dla dzieci w wieku 7 – 12 lat),
- brązowy – „niebieski”,
- srebrny – „żółty”,
- złoty – „biały”.

Odznakę należy zdobywać kolejno od popularnej poprzez niebieską do białej.

3. Odznakę zdobywać może każdy po uprzednim zwiedzeniu wskazanych w regulaminie miejsc; pobyt, przejście trasy potwierdzamy w dzienniczku – kronice (prowadzonej wg własnego pomysłu) przez uzyskanie pieczętki i wpisanie daty. Fakt zwiedzenia obiektów (miejscowości) gdzie nie można uzyskać pieczętki, winien być potwierdzony przez instruktora krajoznawstwa, instruktora ochrony przyrody lub przewodnika turystyki kwalifikowanej obecnego przy zwiedzaniu. Brak potwierdzenia może być zastąpiony również krótkim opisem, fotogramem (z niezbędną informacją – co, gdzie, kiedy) przedłożonym przy weryfikacji odznaki.

4. Kolejność zwiedzania miejsc jest dowolna, a termin zdobywania odznaki nieograniczony. Odznakę można zdobywać równolegle z innymi odznakami turystyczno-krajoznawczymi.

5. Dzienniczki – kroniki weryfikuje i odznaki przyznaje Wojewódzka komisja Krajoznawcza PTTK w Gdańsku, ul. Ogarna 72 (kod 80-826) lub Oddziałowe Komisje Krajoznawcze i Referaty Weryfikacyjne Odznaki Turystyki Pieszej. Oddziałowe Komisje Krajoznawcze i Referaty weryfikacyjne OTP upoważnione są do weryfikacji Odznaki w stopniach: Popularnym, „niebieskim”, „żółtym”.

6. Regulaminy i odznaki są do nabycia w biurach Oddziałów PTTK na terenie województwa gdańskiego.

7. Odznakę Krajoznawczą Ziemi Gdańskiej można zdobywać równolegle z innymi odznakami turystyczno-krajoznawczymi.

8. Wskazane jest, aby przyznawane odznaki wręczane były w sposób uroczysty podczas zlotów, rajdów lub innych spotkań turystycznych.

9. Zarząd Wojewódzki PTTK w Gdańsku może przyznać odznakę z pominięciem zasad regulaminu osobom szczególnie zasłużonym dla turystyki i krajoznawstwa Ziemi Gdańskiej.

10. Warunki zdobywania Odznaki Krajoznawczej Ziemi Gdańskiej

„zielona”

a) obowiązkowe zwiedzanie:

- Gdańsk – zabytkowy zespół staro gdański,
- Gdynia – Okręt Muzeum „Błyskawica”,

b) do wyboru:

- Rozewie – Muzeum Latarnictwa albo Wieżyca – rezerwat „Szczyt Wieżyca”,
- Gdańsk-Oliwa – ZOO (Dolina Radości) albo Gdynia – rezerwat „Kępa Redłowska”;

„niebieska”

a) obowiązkowe zwiedzanie:

- Gdańsk-Oliwa – Kuźnia n. Potokiem Oliwskim,
- Gdańsk-Oliwa – Pałac Opatów (Dział Etnograficzny),
- Będomin – Muzeum Hymnu Narodowego,
- wycieczka piesza przez rezerwat „Jar Raduni”,

b) do wyboru:

- Gdańsk – Ratusz Głównego Miasta albo zespół fortyfikacji miejskich,
- Gdynia-Oksywie albo Hel,

- Kartuzy albo Gniew;

„żółta”

a) obowiązkowe zwiedzanie:

- Gdańsk – Muzeum Poczty i Telekomunikacji,
- Gdańsk-Oliwa – katedra,
- Gdańsk-Sobieszewo – Izba Pamięci W. Pola (PTTK),
- Żarnowiec,
- Chmielno,

b) do wyboru:

- Stara Kiszewa – Zamek Kiszewski albo Koźliny,
- Wejherowo albo Skarszewy,
- Pogódki albo Kokoszkowy na Kociewiu,
- Gdynia-Redłowo – cmentarz wojskowy albo Piaśnica Wielka – miejsce martyrologii,
- Gdynia – Port albo Muzeum Oceanograficzne i Akwarium Morskie

oraz jeden z wymienionych zespołów rezerwatów i pomników przyrody:

- Osłonino – Rzucewo – Rozgard – Puck,
- Mirachowo – Szczelina Lechicka – jez. Lubygość – jez. Kamienne,
- Mściszewice – Węsiory – jez. Długie Węsiory;

„biała”

a) obowiązkowe zwiedzanie:

- Gdańsk – Muzeum Narodowe,
- Gdańsk – Westerplatte,
- Gdańsk – kościół NMP + Kaplica Królewska,
- Pelplin – katedra, biblioteka seminarium duchownego,
- Wiele,
- Wdzydze Kiszewskie,
- Mechowo – rezerwat „Groty Mechowskie” i rezerwat „Darżlubskie Buki”

b) do wyboru:

- Gdańsk – Centralne Muzeum Morskie albo port,
- Puck albo Sopot,
- Starogard Gdański albo Tczew,
- Sobowidz albo Szczodrowo,
- Żukowo albo Grabiny Zameczek,
- Piaseczno albo Mirachowo,
- Wirty – ogród dendrologiczny albo Przywidz – jezioro i grodzisko

oraz dwa z wymienionych zespołów rezerwatów i pomników przyrody:

- Kartuzy – Zamkowa Góra – Stare Modrzewie,
- Jez. Zamkowisko – Ostrzycki Las – Brodnica Dolna,
- Wąwóz Chłapowski – Przylądek Rozewie – Bielawskie Błota,
- Siwiałka – Ciecholewy – Swaróżyn.

Oddział Regionalny PTTK w Gdańsku

ZAŁĄCZNIK NR 4

REGULAMIN KRAJOZNAWCZEJ ODZNAKI MORSKIEJ

1. Krajoznawcza Odznaka Morska została ustanowiona na wniosek Komisji Krajoznawczej Oddziału PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni, w celu zachęcenia szerokich kręgów turystów, zwłaszcza młodzieży, do poznawania problematyki morskiej i historycznych związków Polski z morzem.

2. Odznakę można zdobywać od 4 roku życia.

3. Odznaka posiada trzy stopnie : złoty, srebrny i brązowy. Normy na wyższy stopień odznaki można zdobywać bezpośrednio po spełnieniu wymagań na odznakę niższego stopnia. Nie wolno jednak zaliczyć powtórnie wypełnienia warunków oraz zwiedzania miast i obiektów zaliczonych na niższy stopień odznaki. W ciągu roku można zdobyć tylko jeden stopień odznaki.

4. Odznakę zdobywa się zwiedzając miejscowości i obiekty oraz spełniając warunki wymienione w dalszej części regulaminu w czasie wycieczek zbiorowych lub indywidualnych - pieszych, kolarskich, motorowych itp. Zwiedzanie miejscowości lub obiektu winno być udokumentowane przez potwierdzenie przewodnika prowadzącego wycieczkę, instruktora krajoznawstwa, przewodnika turystyki kwalifikowanej PTTK lub organizatora imprezy albo uzyskanie pieczętki w dzienniczku – kronice prowadzonej przez zdobywającego odznakę.

5. W celu zdobycia Krajoznawczej Odznaki Morskiej należy:

a) **w stopniu brązowym** - zwiedzić 12 miejscowości i obiektów,

b) **w stopniu srebrnym** - zwiedzić 24 miejscowości i obiekty,

c) **w stopniu złotym** - zwiedzić 48 miejscowości i obiektów.

Przy każdym stopniu odznaki wymagane jest zwiedzanie obiektów z czterech grup wymienionych w punkcie ósmym regulaminu. Należy, poza tym wypełnić następujące warunki:

- odbyć rejs statkiem pasażerskim, statkiem wycieczkowym (białej floty), jachtem, okrętem itp. (dla wszystkich stopni odznaki)

- zwiedzić jedno z wymienionych: Gdańsk, Gdynia, Darłowo, Kołobrzeg, Szczecin, Świnoujście (dla stopnia złotego i srebrnego)

- wziąć udział jako uczestnik lub widz uroczystości z ceremoniałem morskim, np.: w imprezach organizowanych z okazji "Dnia Morza"; wizytach obcych statków w polskich portach; wodowania statku; "chrzcie morskim", "Neptunaliach" itp. (dla stopnia złotego).

6. Krajoznawczą Odznakę Morską można zdobywać równolegle z innymi odznakami turystycznymi i krajoznawczymi.

7. Odznaki na podstawie przedłożonego do weryfikacji "Dzienniczka - kroniki " przyznają:

- w stopniu złotym – Komisja Krajoznawcza Zarządu Oddziału PTTK Marynarki Wojennej w Gdyni;

- w stopniu srebrnym i brązowym Komisje Krajoznawcze Zarządów Oddziałów PTTK województw nadmorskich.

8. Wykaz grup oraz obiektów krajoznawczych:

I grupa - Gospodarka morska i żegluga

- porty i przystanie pasażerskie , handlowe i jachtowe bazy kontenerowe i promowe
- stocznie i zakłady produkujące dla gospodarki morskiej
- latarnie morskie
- statki, okręty i inne urządzenia pływające
- szkoły morskie, instytuty naukowe i badawcze itp.

II grupa - Historyczne związki polski z morzem.

- dawne porty Rzeczypospolitej i historyczne porty Pomorza,
- twierdze morskie i elementy fortyfikacji
- zabytkowe urządzenia portowe, spichrze, żurawie, bramy wodne
- zabytki architektury miast nadmorskich
- muzea morskie i rybackie
- miejsca pamięci narodowej związane z morzem

III grupa - Przyroda i krajobraz morski

- parki narodowe i krajobrazowe
- rezerваты i pomniki przyrody

IV grupa - Wypoczynek i rekreacja (lub zagospodarowanie turystyczne)

- miejscowości wczasowe
- uzdrowiska
- ciekawe obiekty wczasowe i sportowo - rekreacyjne

ZAŁĄCZNIK NR 5

REGULAMIN TURYSTYCZNEJ ODZNAKI ŻÓŁTEGO SZLAKU „WZGÓRZAMI TRÓJMIASTA”

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Turystyczna Odznaka Żółtego Szlaku „Wzgórzami Trójmiasta” zwana dalej odznaką została ustanowiona przez Zarząd Oddziału Gdańskiego PTTK, uchwałą zarządu w lutym 1976 roku na wniosek Klubu Turystów Pieszycy „Bąbelki”.

Odznaka ma na celu propagowanie i popularyzację turystyki pieszej w obrębie Trójmiasta oraz zachęcenie do przebycia pieszo żółtego szlaku „Wzgórzami Trójmiasta” wpisanego do ewidencji szlaków po pozycją GD 1206 y.

Odznaka jest stała – jednostopniowa.

WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

Odznakę może zdobywać każdy turysta pieszy bez względu na wiek, indywidualnie lub w grupach zorganizowanych.

Warunkiem zdobycia odznaki jest przebycie pieszo znakowanego kolorem żółtym, szlaku pieszego „Wzgórzami Trójmiasta” na trasie Gdańsk PKS – Złota Karczma – Gołębiewo – Krykulcec – Gdynia PKP w dowolnym kierunku oraz z dowolnym podziałem na odcinki dziennych marszrut.

Udokumentowanie przebycia szlaku następuje na tych samych zasadach co i przebycie tras przy zdobywaniu Odznaki Turystyki Pieszej, a więc przede wszystkim przez wpisanie wycieczki do książeczki OTP i potwierdzenie przez uprawnionego Przewodnika Turystyki Pieszej.

WERYFIKACJA

Weryfikacji dokonuje i odznakę przyznaje zespół weryfikacyjny Referatu Weryfikacyjnego Odznaki Turystyki Pieszej przy Klubie Turystów Pieszycy „Bąbelki”, do którego należy składać książeczki.

Książeczki OTP można również składać do weryfikacji w Biurze Oddziału Gdańskiego PTTK przy ul. Długiej 45.

Odznakę można zakupić w Biurze Oddziału Gdańskiego PTTK na podstawie zapisu weryfikacyjnego odznaki w książeczce OTP.

Przebycie szlaku można zaliczyć także do Odznaki Turystyki Pieszej.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Prawo interpretacji niniejszego regulaminu przysługuje Zarządowi Oddziału Gdańskiego PTTK.

Regulamin niniejszy wchodzi w życie z dniem 01.09.1999 r. Zatwierdzony uchwałą nr 34/99 Plenum zarządu Oddziału Gdańskiego PTTK z dnia 25.08.1999 r. Anuluje się poprzednio wydane regulaminy.

Zarząd Oddziału Gdańskiego PTTK

ZAŁĄCZNIK NR 6

REGULAMIN ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ

I. Postanowienia

1. Odznaka Krajoznawcza, zwana dalej odznaką, ustanowiona została przez Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze.
2. Celem odznaki jest popularyzacja walorów krajoznawczych Polski i zachęcenie do ich systematycznego poznawania.
3. PTTK sprawuje nadzór nad jej zdobywaniem za pośrednictwem Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego.

4. Odznaka posiada następujące rodzaje i stopnie:

Regionalna Odznaka Krajoznawcza (R.O.K.)

- stopień brązowy
- stopień srebrny

Odznaka Krajoznawcza Polski (O.K.P)

- stopień brązowy
- stopień srebrny
- stopień złoty
- stopień złoty z szafirem

5. Odznakę zdobywa się w kolejności rodzajów i stopni. Warunkiem ich zdobycia jest zwiedzenie odpowiedniej liczby obiektów krajoznawczych w czasie określonym w niniejszym regulaminie.
6. Obiekty zaliczone do zdobywania kolejnych stopni w danym rodzaju odznaki nie mogą być zaliczone do zdobywania stopni wyższych.
7. Regiony zaliczane na kolejne stopnie O.K.P nie mogą być zaliczane na stopnie wyższe (jako nowo dekladowane). Nie wyklucza to możliwości zwiedzania niepoznanych jeszcze obiektów w regionach zaliczonych na niższe stopnie odznaki, z zachowaniem wymogu pkt. 6.

II. Warunki zdobywania odznaki

8. Odznakę można zdobywać po ukończeniu 10 roku życia.
9. Odznakę zdobywa się w czasie dowolnego rodzaju wycieczek, np. pieszych, kolarskich, motorowych.
10. Regionalną Odznakę Krajoznawczą (R.O.K.) zdobywa się zwiedzając obiekty krajoznawcze wg grup wyszczególnionych w tabeli I wybrane według uznania zdobywającego (nie muszą to być obiekty wymienione w Kanonie Krajoznawczym Polski).

Warunki zdobywania Regionalnej Odznaki Krajoznawczej

warunki	stopień	
	brązowy	srebrny
ogólna liczba zwiedzanych obiektów	20	40
w tym co najmniej:		
zabytków architektury	4	8
muzeów, izb regionalnych	1	3
miejsc pamięci narodowej	2	4
rezerwatów przyrody	1	2
parków zabytkowych	1	2
parków narodowych lub krajobrazowych	-	1

11. R.O.K. stopnia brązowego należy zdobyć

a) w czasie nie dłuższym niż 1 rok; w tym oraz w innych rodzajach i stopniach odznaki liczonym od daty pierwszej wycieczki,

b) zwiedzając obiekty krajoznawcze w liczbie określonej w tabeli I położone w miejscu zamieszkania i w promieniu do 40 km od miejsca zamieszkania,

c) w przypadku braku na danym obszarze udostępnionego do zwiedzania rezerwatu przyrody, należy dodatkowo poznać 2 parki zabytkowe.

12.R.O.K. stopnia srebrnego należy zdobyć:

a) w czasie nie dłuższym niż dwa lata,

b) zwiedzając obiekty krajoznawcze w liczbie określonej w tabeli I położone na obszarze województwa związanego z miejscem zamieszkania. W przypadku zamieszkiwania w miejscowości położonej przy granicy województw można zwiedzać obiekty krajoznawcze położone w województwie sąsiednim w odległości do 40 km od miejsca zamieszkania. Granice regionów pokrywają się z granicami województw.

Warunki zdobywania Odznaki Krajoznawczej Polski

warunki	stopień		
	brązowy	srebrny	złoty
minimalna liczba zwiedzanych obiektów wymienionych w Kanonie Krajoznawczym Polski:			
najciekawsze miasta	2	3	5
parki narodowe	2	4	7
zabytki (a)	20	30	60
muzea (b)	10	20	40
inne obiekty krajoznawcze (c)	10	20	40
minimalna liczba nowo zwiedzanych regionów	3	4	5
czas zdobywania nie dłuższy niż	3 lata	5 lat	9 lat

13. Odznakę Krajoznawczą Polski (O.K.P) zdobywa się zwiedzając obiekty w liczbie określonej w tabeli II. Czas zdobywania poszczególnych stopni nie może być dłuższy od podanego w tabeli II.

14. Obiekty, które należy zwiedzić w czasie wycieczek zaliczanych do O.K.P podane są w Kanonie Krajoznawczym Polski.

15. Stopień złoty z szafirem uzyskuje się po zwiedzeniu wszystkich wymienionych w Kanonie Krajoznawczym Polski parków narodowych, muzeów, zabytków i innych obiektów krajoznawczych. Czas zdobywania tego stopnia nie jest ograniczony.

III. Weryfikacja

16. Formalną podstawą weryfikacji odznaki jest kronika wycieczek prowadzona przez zdobywającego. W kronice winny znajdować się daty odbycia wycieczek oraz potwierdzenia zwiedzenia obiektów, np. pieczętki, bilety wstępu, fotografie lub podpisy osób uprawnionych: przewodników, przewodników, instruktorów PTTK, służby leśnej. W przypadku zdobywania R.O.K. do potwierdzenia wycieczek uprawnieni są również opiekunowie Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych.

17. Regionalną Odznakę Krajoznawczą przyznają Zespoły weryfikacyjne przy oddziałach PTTK. Ich wykaz znajduje się w załączniku do niniejszego regulaminu. R.O.K. przyznają także wyjątkowo członkowie Centralnego Zespołu Weryfikacyjnego przy Komisji Krajoznawczej ZG PTTK (w przypadku gdy przy danym oddziale lub w pobliżu nie ma Zespołu weryfikacyjnego).

18. Odznakę Krajoznawczą Polski przyznaje Komisja Krajoznawcza ZG PTTK (Centralny Zespół Weryfikacyjny). Komisja może scedować swoje uprawnienia zespołom weryfikacyjnym oddziałów PTTK.

19. Przed złożeniem kroniki wycieczek do wglądu w uprawnionej do przyznawania danego stopnia odznaki jednostce PTTK, kronika ta winna być zweryfikowana przez instruktora krajoznawstwa:

- Regionu - dla R.O.K.,

- Polski lub Zasłużonego Instruktora Krajoznawstwa dla O.K.P

Instruktor krajoznawstwa potwierdza rzetelność odbytych wycieczek oraz zgodność zwiedzanych obiektów z wymogami regulaminu odznaki.

20. Do wykupienia i noszenia R.O.K. i O.K.P poszczególnych stopni uprawnia dyplomik – legitymacja.

IV Przepisy przejściowe i końcowe

21. Posiadacze Odznaki Krajoznawczej stopnia srebrnego i złotego zdobytych według regulaminu z 1975 r mogą zdobywać odznakę na podstawie niniejszego regulaminu zaczynając od stopnia brązowego Odznaki Krajoznawczej Polski.

22. Posiadanie odznaki regionalnej w dowolnym stopniu ustanowionej przez terenowe jednostki PTTK uprawnia do otrzymania Regionalnej Odznaki Krajoznawczej w stopniu brązowym.

23. Regulamin został zatwierdzony przez Prezydium Zarządu Głównego PTTK w dniu 18 grudnia 1992 r. (Uchwała Nr 179/92) i wszedł w życie z dniem 26 lutego 1993 r. Poprawiona w 1999 r wersja regulaminu obowiązuje od 1 września 2000 r.

ZAŁĄCZNIK NR 7

REGULAMIN ODZNAKI TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEJ „MIŁOSNIK GDAŃSKA”

ZAŁOŻENIA OGÓLNE

W celu popularyzacji historii, kultury i walorów krajoznawczych Gdańska, jak też zachęcenia turystów do poznania naszego grodu Zarząd Oddziału Gdańskiego PTTK, decyzją z dnia 5 kwietnia 1995 r. ustanowił „Odznakę Miłośnik Gdańska”.

Odznakę może zdobywać każdy, kto ukończył 10 lat, na terenie administracyjnym miasta, indywidualnie lub grupowo.

Odznaka jest stała i posiada dwa stopnie: niebieski i złoty.

Odznakę przyznaje Komisja Turystyki Pieszej Oddziału PTTK w Gdańsku, ul. Długa 45, tel. 301-13-43.

Odznaka może być zdobywana przez cały rok, podczas wycieczek, a także podczas imprez turystycznych organizowanych przez Oddział Gdański PTTK.

WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

W stopniu niebieskim (pierwszym)

Zwiedzenie w czasie wycieczki pieszej lub rowerowej 10 dowolnie wybranych zabytków architektury, w tym obowiązkowo: Ratusz Starego Miasta – Brama Wyżynna – Kościół N.M.P.

Zwiedzenie Parku Oliwskiego, Zabytkowej Kuźni w Oliwie, klasztoru o.o. Franciszkanów, Muzeum Narodowego, Muzeum Historii Miasta Gdańska.

Odbycie wycieczki pieszej lub rowerowej na trasie: Jelitkowo – Brzeźno Park – Nowy Port – Twierdza Wisłoujście – Westerplatte.

W stopniu złotym (drugim)

Posiadanie odznaki w stopniu pierwszym.

Zwiedzenie 15 zabytków architektury, w tym 5 obowiązkowych, jak: Dom Opatów Pelplińskich, Wielki Młyn, Baszta Jacek, Poczta Polska, Wielka Zbrojownia.

Zwiedzenie obiektów muzealnych, jak: Żuraw Gdański, Centralne Muzeum Morskie, Muzeum Archeologiczne, Muzeum Archidiecezjalne w Oliwie.

Zwiedzanie ogrodu zoologicznego w Oliwie.

Uczestniczenie w jednym spektaklu teatralnym.

Odbycie rejsu statkiem Żeglugi Gdańskiej na trasie: Gdańsk-Zielona Brama – Port Gdański – Westerplatte.

Odbycie wycieczki pieszej po terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego „Żółtym Szlakiem” na trasie: Gdańsk PKS – Góra Gradowa (punkt widokowy) – Jaśkowa Dolina – Matemblewo – Złota Karczma. Na trasie pomniki przyrody.

Odwiedzenie Pomnika Poległych Stoczniovców.

Udział w dowolnej imprezie organizowanej przez Oddział Gdański PTTK.

Normy na stopnie Odznaki można zdobywać:

- w stopniu niebieskim (pierwszym) – w ciągu jednego roku (12 m-cy),
- w stopniu złotym (drugim) w ciągu trzech kolejnych lat (36 m-cy),
- w jednym roku można zdobywać tylko jeden stopień odznaki,
- zwiedzane tereny i obiekty nie mogą się powtarzać przy zdobywaniu wyższego stopnia odznaki.

Punkty zdobyte na odznakę „Miłośnik Gdańska” można równocześnie zaliczyć przy zdobywaniu innych odznak turystycznych i krajoznawczych PTTK.

Ubiegający się o przyznanie odznaki danego stopnia obowiązany jest przedstawić weryfikatorowi informacje zawierające jego imię, nazwisko, adres i zestawienie odbytych i potwierdzonych, wymaganych regulaminem wycieczek i imprez. Sposób opracowania dokumentacji dowolny. Potwierdzenia należy uzyskiwać u kierownika wycieczek, przewodników, przewodników turystyki kwalifikowanej, instruktorów krajoznawstwa, a także bezpośrednio w obiektach zwiedzanych lub ich sąsiedztwie.

Podstawą dającą prawo zakupu odznaki jest zapis weryfikacyjny Komisji Turystyki Pieszej Oddziału Gdańskiego PTTK.

Za wybitne zasługi i osiągnięcia w działalności na rzecz Gdańska oraz dla turystyki i krajoznawstwa na terenie Gdańska, odznaka może być przyznana honorowo przez Zarząd Oddziału Gdańskiego PTTK.

Interpretacja regulaminu należy do Zarządu Oddziału Gdańskiego PTTK.

Odznakę zakupić można w biurze Zarządu Oddziału, ul. Długa 45.

Niniejszy regulamin zatwierdzony został przez Zarząd Główny PTTK.

Zarząd Oddziału Gdańskiego PTTK

ZAŁĄCZNIK NR 8

REGULAMIN REGIONALNEJ ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ „MIŁOŚNIK GDYNI”

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odznaka krajoznawcza PTTK „Miłośnik Gdyni” ustanowiona została przez Oddział Morski PTTK w Gdyni z okazji 70 rocznicy nadania praw miejskich Gdyni i 70 rocznicy Oddziału Morskiego PTK-PTTK w Gdyni, 10 lutego 1998 roku.
2. Odznaka dwustopniowa.

II. WARUNKI ZDOBYWANIA ODZNAKI

1. Odznakę może zdobywać każdy zainteresowany, po ukończeniu 10 roku życia.
2. Zdobywa ją uczestnik w dowolnej imprezie turystyczno-krajoznawczej na terenie administracyjnym miasta i gminy, indywidualnie lub grupowo.
3. Czas zdobywania nieokreślony.
4. Kolejność zwiedzania poszczególnych obiektów jest dowolna.
5. Odznakę można zdobywać równolegle z innymi odznakami turystyczno-krajoznawczymi.
6. Wymagania:
 - a) liczba obiektów do zwiedzania na I stopień (odznaka błękitna) – 9 – po jednym z każdego działu oraz dowolna impreza oddziałowa (10 pkt),
 - b) liczba obiektów do zwiedzania na II stopień (odznaka złota) – 18 – po dwie z każdego działu oraz 2 dowolne imprezy oddziałowe (20 pkt).

III. WERYFIKACJA

1. Podstawą weryfikacji odznaki jest kronika (notatnik, dzienniczek) wycieczek i zwiedzanych obiektów, prowadzona wyłącznie przez zdobywającego odznakę.
2. Potwierdzeniem zwiedzenia obiektu jest wpis do kroniki i uzyskanie pieczętki z datą. Potwierdzeniem może być również własny opis zilustrowany zdjęciem odwiedzanego miejsca.
3. Podstawa otrzymania odznaki jest przedstawienie zapisu weryfikacyjnego Komisji Krajoznawczej Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni.
4. Zarząd Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni może przyznać honorową odznakę osobom szczególnie zasłużonym dla turystyki i krajoznawstwa Gdyni.
5. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Oddziału Morskiego PTTK w Gdyni.

WYKAZ OBIEKTÓW I TRAS PIESZYCH

1. Rezerваты przyrody

- a) „Kępa Redłowska”,
- b) „Kacze Łęgi”,
- c) „Cisowa”.

2. Pomniki przyrody

wykaz obiektów w siedzibie Oddziału, m. in.:

- a) dąb szypułkowy w Gdyni Kolibkach,
- b) buk zwyczajny przy ul. Ejsmonda,
- c) gład narzutowy, leśnictwo Cisowa – oddz. 180f.

3. Zabytki

wykaz obiektów w siedzibie Oddziału, m. in.:

- a) pałac przy ul. Folwarcznej 2 w Gdyni – Orłowie,

- b) „Stary Dwór” przy ul. Korzeniowskiego 12,
- c) zespół dworsko-krajobrazowy Kolibki, Al. Zwycięstwa 291.

4. Pomniki

- a) Pamięci Grudnia 1970 (ul. Czechosłowacka),
- b) Eugeniusza Kwiatkowskiego (ul. 10 Lutego),
- c) Gdyńskich Harcerzy (ul. Świętojańska),
- d) Ludzi Morza (Dworzec Morski).

5. Kościoły i cmentarze

- a) Michała Archanioła w Gdyni Oksywiu i przyległy cmentarz,
- b) NMP w Gdyni Śródmieściu,
- c) Cmentarz wojskowy w Gdyni Redłowie,
- d) Cmentarz witomiński.

6. Muzeum i muzealne jednostki morskie

- a) Muzeum Miasta Gdyni,
- b) Akwarium i Muzeum Oceanograficzne,
- c) Muzeum Marynarki Wojennej (skansen i ORP „Błyskawica”),
- d) „Dar Pomorza”.

7. Punkty widokowe

- a) wieża widokowa przy ul. Kieleckiej,
- b) Kamienna Góra,
- c) Góra Donas.

8. Pieszce trasy turystyczne

- a) Babie Doły – Oksywie Osada Rybacka – Oksywie Górne – Oksywie Dolne,
- b) Oksywie – Obłuże Górne – Pogórze Górne – Pogórze Dolne – ul. Pucka – Gdynia Chylonia,
- c) Gdynia Orłowo PKP – Kolibki – potok Swelina – Orłowo molo – rez. „Kępa Redłowska” – szpital im. PCK,
- d) Bulwar Nadmorski – Plac Kaszubski – ul. Chrzanowskiego – Dworzec Morski,
- e) Gdynia Chylonia PKP – Pustki Cisowskie – Chwarzno – Góra Donas – Gdynia Polifarb.

9. Znakowane szlaki turystyczne w granicach administracyjnych miasta i gminy

- a) szlak żółty „Wzgórzami Trójmiasta” (Gdynia dworzec PKP – Gdynia leśniczówka Gołębiewo),
- b) szlak czerwony „Wejherowski” (Gdynia Karwiny – szosa Koleczkowo-Gdynia Chylonia),
- c) szlak czarny „Zagórskiej Strugi” (Gdynia Wzgórze Św. Maksymiliana – szosa Koleczkowo-Gdynia Chylonia).

ZAŁĄCZNIK NR 9

REGULAMIN MŁODZIEŻOWEJ ODZNAKI KRAJOZNAWCZEJ

Młodzieżowa Odznaka Krajoznawcza stanowi pierwszy krok do zdobywania w latach dalszej nauki a następnie pracy zawodowej innych odznak krajoznawczych i turystycznych, stanowiących dalsze stopnie wtajemniczenia wytrawnego turysty i krajoznawcy. Stanowi potwierdzenie, że młody obywatel jest zamiłowanym turystą i krajoznawcą, z dobyte przez niego wiadomości o swoim kraju są pomocne w szkole i w domu.

Młodzieżowa Odznaka Krajoznawcza jest jednostopniowa. Mogą ją zdobywać w zasadzie uczniowie do VII klasy, indywidualnie lub zbiorowo, w czasie wycieczek pieszych, górskich, rowerowych, kajakowych, żeglarskich i narciarskich.

Zgodnie z przepisami Ministerstwa Edukacji Narodowej, prawo uczestniczenia w wycieczkach zbiorowych przysługuje uczniom, bez ograniczeń dolnej granicy wieku, podczas wycieczek pieszych jednodniowych i narciarskich po terenach nizinnych. Na wycieczkach pieszych i narciarskich nizinnych wielodniowych obowiązuje dolna granica wieku 11 lat, kolarskich - 12 lat, natomiast kajakowych, żeglarskich i górskich - 14 lat.

Warunkiem zdobycia MOK jest spędzenie 6 dni na wycieczkach jedno - lub kilku dniowych zorganizowanych przez SKKT PTTK, Harcerski Klub Turystyczny lub szkołę. Mogą to być również wycieczki indywidualne pod kierunkiem rodziców lub opiekunów.

Do wycieczki należy się przygotować. Uczestnik powinien mieć odpowiedni strój i ekwipunek. Na wycieczkach rowerowych obowiązuje karta rowerowa, a na kajakowych karta pływacka.

W czasie wycieczek trzeba przynajmniej dwa razy przygotować posiłek samodzielnie, bądź wspólnie z kolegami.

Podczas wycieczek należy zwiedzić:

- jeden obiekt zabytkowy
- jeden obiekt lub zespół współczesny (np. osiedle mieszkaniowe, fabrykę itp.),
- jedno muzeum lub park narodowy, bądź rezerwat przyrody.

Z wycieczki należy przynieść przynajmniej jedno trofeum turystyczne, np. widokówki, własnoręcznie wykonane zdjęcia, dokumenty z dawnych lat, opisy obiektów krajoznawczych, ciekawe eksponaty etnograficzne, minerały itp.

Trasę każdej wycieczki i zwiedzane po drodze obiekty krajoznawcze należy wpisać do "Książeczki - legitymacji MOK".

Można oprócz tego opracować kronikę wycieczki, zwiedzane obiekty i wykonanie zadań dodatkowych potwierdza organizator wycieczki, młodzieżowy organizator turystyki lub rodzic - opiekun ucznia, biorący udział w wycieczce.

Odznaki przyznaje i prowadzi ewidencję Zarząd Szkolnego Klubu Krajoznawczo - Turystycznego PTTK.

Wręczenie odznaki dokonuje się uroczyście na apelu szkolnym lub podczas imprez turystycznych.

Prawo interpretacji niniejszego regulaminu przysługuje Komisji Młodzieżowej ZG PTTK, działającej w porozumieniu z centralnym Zespołem Turystyki Szkolnej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

ZAŁĄCZNIK NR 10

REGULAMIN DZIAŁANIA MŁODZIEŻOWEGO ORGANIZATORA TURYSTYKI PTTK

§ 1

1. Młodzieżowy organizator turystyki PTTK jest członkiem kadry programowej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.
2. Młodzieżowy organizator turystyki PTTK spełnia rolę organizatorską i wychowawczą w stosunku do młodzieży zrzeszonej w Towarzystwie, a także młodzieży nie zrzeszonej. Swoim przykładem i postawą propaguje kulturę turystyczną i krajoznawstwo oraz dba o jak najwyższe walory wychowawcze i rekreacyjne turystyki. Młodzieżowy organizator turystyki PTTK stara się zawsze, według swojej najlepszej woli, reprezentować program Towarzystwa.
3. Młodzieżowy organizator turystyki PTTK przyjmuje na siebie obowiązki świadomie i dobrowolnie oraz spełnia je możliwie jak najlepiej.
4. Kadra młodzieżowych organizatorów turystyki PTTK odpowiada przepisom określonym w „Karcie praw i obowiązków członków PTTK” oraz w niniejszym regulaminie. Kadra PTTK korzysta z wyróżnień i przywilejów określonych w „Systemie wyróżnień członków i kadry PTTK”.

§ 2

1. Kandydat na młodzieżowego organizatora turystyki PTTK powinien:
 - mieć ukończone 15 lat,
 - należeć do PTTK,
 - mieć autorytet w kolektywie i uzyskać rekomendację zarządu klubu PTTK, przez rok działać aktywnie w klubie PTTK,
 - posiadać przynajmniej jedną odznakę turystyki kwalifikowanej PTTK, minimum w stopniu brązowym,
 - posiadać wiedzę i umiejętności turystyczno-krajoznawcze zdobyte w trakcie działalności w SKKT PTTK, co najmniej na poziomie podstawowego szkolenia PTTK.
2. Uprawnienia młodzieżowego organizatora turystyki PTTK nabywa kandydat po ukończeniu z wynikiem pozytywnym kursu dla młodzieżowych organizatorów turystyki.

§ 3

Młodzieżowy organizator turystyki PTTK ma prawo:

1. Organizowania pod opieką nauczyciela lub wychowawcy pozaszkolnej placówki oświatowo-wychowawczej popularnych wycieczek dla młodzieży.
2. Potwierdzania przebycia tras i spełnienia wymagań potrzebnych do uzyskania Młodzieżowej Odznaki Krajoznawczej PTTK.
3. Pierwszeństwa w przyjęciu na kursy szkoleniowe organizowane przez PTTK: przodowników turystyki kwalifikowanej, instruktorów, przewodników turystycznych, ma prawo działania w innym środowisku.
4. Noszenia odznaki i posługiwania się legitymacją młodzieżowego organizatora turystyki PTTK.
5. Korzystania z przywilejów przysługujących kadrze PTTK, szczególnie w zakresie wyróżnień m. in. odznaką PTTK „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży” oraz w zakresie zniżek w opłatach za noclegi w obiektach turystycznych, w wypożyczalniach sprzętu turystycznego PTTK.
6. Pełnienia funkcji asystenckich na wycieczkach szkolnych.

§ 4

Młodzieżowy organizator turystyki PTTK ma obowiązek:

1. Upowszechniania wiedzy o swoim regionie przez inicjowanie i organizowanie wystaw, odczytów, wieczornic krajoznawczych oraz innych działań krajoznawczych takich jak turnieje turystyczno-krajoznawcze.
2. Systematycznego uczestniczenia w imprezach turystycznych macierzystego ogniwia i zdobywania odznak PTTK.
3. Czynnego uczestniczenia w życiu organizacyjnym macierzystego oddziału PTTK.
4. Upowszechniania zasad kultury turystycznej wśród młodzieży szkolnej w ramach Służby Kulturze Szlaku.
5. Upowszechniania zasad bezpieczeństwa wycieczkowania.
6. Prowadzenia „Książki pracy organizatora turystyki”.

§ 5

1. Uprawnienia młodzieżowego organizatora turystyki nadaje Zarząd Wojewódzki PTTK. W skład komisji wchodzi przedstawiciel kuratorium oświaty i wychowania. Świadectwem nabytych uprawnień jest legitymacja młodzieżowego organizatora turystyki.
2. Zarząd Oddziału PTTK dokonuje corocznego przedłużenia ważności legitymacji na podstawie oceny „Książki pracy organizatora turystyki”.

§ 6

1. Młodzieżowy organizator turystyki PTTK traci uprawnienia i zostaje skreślony z rejestru, jeśli nie wypełnia swoich obowiązków członka kadry PTTK.
2. Pozbawienia uprawnień dokonuje Zarząd Oddziału PTTK.

§ 7

1. W celu stałego doskonalenia wiedzy i umiejętności turystyczno-krajoznawczych młodzieżowych organizatorów turystyki przy zarządach Oddziałów PTTK mogą działać kluby młodzieżowych organizatorów turystyki PTTK.
2. Kluby te, obok funkcji związanych z doskonaleniem kadry powinny spełniać rolę inspiratorską w zakresie różnorodnych form aktywizacji działalności organizatorów turystyki oraz stanowić pierwsze ogniwo weryfikacji kadry młodzieżowych organizatorów turystyki PTTK.

§ 8

1. Interpretacja niniejszego regulaminu należy do rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego PTTK.
Niniejszy regulamin został uzgodniony z Ministerstwem Oświaty i Wychowania pismem KF2-075-15/76 z dnia 27 listopada 1976 r.

ZAŁĄCZNIK NR 11

REGULAMIN

MŁODZIEŻOWEGO PRZODOWNIKA TURYSTYKI PIESZEJ PTTK

1. Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej jest inicjatorem rozwoju krajoznawstwa i turystyki pieszej w swoim środowisku oraz łącznikiem tego środowiska z Oddziałową Komisją Turystyki Pieszej (OKTP).
2. Uprawnienia Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej nadaje Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK (KTP) w ciągu jednego miesiąca od daty złożenia wniosku przez Oddziałową Komisję Turystyki Pieszej.
3. Młodzieżowym Przodownikiem Turystyki Pieszej może zostać kandydat, który :
 - jest członkiem PTTK,
 - ukończył 16 lat i nie przekroczył 18 roku życia,
 - prowadzi działalność turystyczną w Szkolnym Kole Krajoznawczo-Turystycznym (SKKT), Młodzieżowym Klubie Turystycznym PTTK lub w ZHP,
 - zdobył małą Odznakę Turystyki Pieszej (OTP) w stopniu srebrnym,
 - ukończył kurs Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej.
4. Kandydat na Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej winien zostać poddany sprawdzeniu wymaganych wiadomości z zakresu :
 - umiejętności organizowania i prowadzenia wycieczek,
 - znajomości krajoznawczej regionu na które uzyskuje uprawnienia,
 - zagadnień ochrony przyrody i zabytków,
 - geografii i historii regionu,
 - zasad orientacji w terenie,
 - umiejętności udzielania pierwszej pomocy medycznej oraz wiedzy o szkodliwości nikotyny, alkoholu i narkotyków,
 - znajomości regulaminów turystyki pieszej i zasad zdobywania OTP.
5. Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej posiada uprawnienia na region miejsca zamieszkania (miasto, powiat) oraz dwóch powiatów określonych w programie przez organizatora kursu i zatwierdzonych przez KTP ZG PTTK.
6. Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej ma obowiązek inicjowania i organizowania działalności w zakresie turystyki pieszej, a w szczególności:
 - organizowania i prowadzenia wycieczek,
 - propagowania zasad krajoznawstwa, ochrony przyrody i zabytków,
 - uczestnictwa w życiu organizacyjnym PTTK, zwłaszcza w środowisku szkolnym,
 - pełnienia powierzonych mu funkcji w imprezach,
 - doskonalenia wiedzy krajoznawczej i umiejętności turystycznych,
 - składania do OKTP informacji rocznych o swojej pracy – do 28 lutego roku następnego.
7. Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej ma prawo do:
 - udziału w zlotach i innych spotkaniach Młodzieżowych Przodowników Turystyki Pieszej,
 - noszenia odznaki (koloru zielonego) i używania pieczętki według wzoru ustalonego przez KTP ZG PTTK,
 - potwierdzania uczestnictwa w wycieczkach, w których sam bierze udział,
 - sprawdzania poprawności wpisów w książeczkach wycieczek pieszych oraz wstępnej weryfikacji punktów na „Siedmiomilowe Buty”, OTP popularną oraz małą OTP w stopniu brązowym,
 - pierwszeństwa w przyjmowaniu na kursy organizowane przez PTTK,
 - korzystania z uprawnień przewidzianych dla kadry PTTK.
8. Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej traci uprawnienia po ukończeniu 19 lat, o ile wcześniej nie spełnił warunków regulaminowych dla uzyskania uprawnień Przodownika Turystyki Pieszej PTTK.

Uprawnienia Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej przedłużane są corocznie przez OKTP.

10. OKTP ma prawo cofnąć uprawnienia Młodzieżowemu Przodownikowi Turystyki Pieszej, który nie wykazuje się należyłą aktywnością w realizowaniu obowiązków wymienionych w niniejszym regulaminie lub postępuje niezgodnie z Kartą Turysty oraz w przypadku utraty bądź rezygnacji z członkostwa w PTTK.

11. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania Młodzieżowy Przodownik Turystyki Pieszej obowiązany jest zawiadomić o tym OKTP. Niedopełnienie tego obowiązku może spowodować skreślenie z ewidencji Młodzieżowych Przodowników Turystyki Pieszej.

12. Wszelkie decyzje OKTP w sprawie skreślenia z listy Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej podlegają zatwierdzeniu przez KTP ZG PTTK.

13. W przypadku utworzenia międzyoddziałowych ogniw turystyki pieszej, przyjmują one uprawnienia przewidziane w regulaminie dla OKTP.

14. Regulamin Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej ustala Komisja Turystyki ZG PTTK i do niej należy ostateczna jego interpretacja.

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK

Regulamin zatwierdzony
uchwałą nr 137/XIV/2000
Zarządu Głównego PTTK
z dnia 17.06.2000 r.

ZAŁĄCZNIK NR 12

KURS MŁODZIEŻOWEGO PRZODOWNIKA TURYSTYKI PIESZEJ

ORGANIZATOR KURSU :

Regionalny Ośrodek Programowy PTTK w Gdańsku przy ul. Ogarnej 72
Szczep ZHP „Rodło” w Gdańsku przy ul. Marusarzówny 10

UCZESTNICY KURSU

Młodzież harcerska ze Szczepu „Rodło” – 7 osób

WYCIĄG Z „REGULAMINU MŁODZIEŻOWEGO PTP”

Młodzieżowym Przodownikiem Turystyki Pieszej może zostać kandydat, który :

- jest członkiem PTTK,
- ukończył 16 lat i nie przekroczył 18 roku życia,
- prowadzi działalność turystyczną w SKKT, Młodzieżowym KT PTTK lub w ZHP,
- zdobył Odznakę Turystyki Pieszej w stopniu małym srebrnym,
- ukończył kurs Młodzieżowego PTP.

Kandydat na Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej winien zostać poddany sprawdzeniu wymaganych wiadomości z zakresu :

- umiejętności organizowania i prowadzenia wycieczek,
- znajomości krajoznawczej regionu na które uzyskuje uprawnienia,
- zagadnień ochrony przyrody i zabytków,
- geografii i historii regionu,
- zasad orientacji w terenie,
- umiejętności udzielania pierwszej pomocy medycznej oraz wiedzy o szkodliwości nikotyny, alkoholu i narkotyków,
- znajomości regulaminów i zasad zdobywania odznak turystyki pieszej.

RAMOWY ROZKŁAD ZAJĘĆ NA KURSIE

1. Umiejętność organizowania i prowadzenia wycieczek
 - 4 godziny zajęć - prowadzący Przodownik TP 8689 R. Sarpalius
2. Znajomość krajoznawcza regionu
 - 4 godziny zajęć - prowadzący Przodownik TP 8389 P. Żywicki
3. Znajomość zagadnień ochrony przyrody i zabytków
4. Znajomość geografii i historii regionu
5. Znajomość zasad orientacji w terenie
 - 2 godziny zajęć - prowadzący Przodownik TP 8389 P. Żywicki
6. Umiejętność udzielania pierwszej pomocy medycznej oraz wiedza o szkodliwości nikotyny, alkoholu i narkotyków
 - 6 godzin zajęć - prowadząca R. Opieka – Ratownik Medyczny ZHP
7. Znajomość regulaminów i zasad zdobywania odznak turystyki pieszej
 - 2 godziny zajęć - prowadzący Przodownik TP 8389 P. Żywicki

TERMINARZ ZAJĘĆ

- zajęcia z tematów nr 3, 4, 6 - miesiące wrzesień i październik 2001r.
- zajęcia z tematów nr 1, 2, 5, 7 - 1-11 sierpień 2001r. w ramach obozu wędrownego
- egzamin na Młodzieżowego PTP - miesiąc listopad 2001r.

SPOSÓB FINANSOWANIA KURSU

- kadra kursowa prowadzi zajęcia społecznie
- obóz wędrowny będzie obozem samofinansującym się

PROGRAM KURSU

1. Umiejętność organizowania i prowadzenia wycieczek
 - a) rozróżnienie pojęć : wycieczka, obóz wędrowny, impreza krajoznawczo-turystyczna
 - b) cele i rodzaje wycieczek
 - c) rola organizatora wycieczki
 - d) cykl organizowania wycieczki
 - e) metodyka wycieczkowania
2. Znajomość krajoznawcza regionu
 - a) źródła informacji turystycznej
 - b) walory turystyczne regionu
 - c) szlaki turystyczne regionu
 - d) odznaki krajoznawcze PTTK
 - e) zasady zdobywania regionalnych odznak krajoznawczych
3. Znajomość zagadnień ochrony przyrody i zabytków wg programu ROP PTTK
4. Znajomość geografii i historii regionu wg programu ROP PTTK
5. Znajomość zasad orientacji w terenie
 - a) wyznaczanie stron świata za pomocą słońca, gwiazd, zegarka i drzew
 - b) umiejętność posługiwania się busolą i krzywomierzem
 - c) prawidłowe „czytanie” mapy
 - d) oznaczenia szlaków
6. Umiejętność udzielania pierwszej pomocy medycznej oraz wiedza o szkodliwości nikotyny, alkoholu i narkotyków
 - a) apteczka turystyczna
 - b) organizacja pierwszej pomocy
 - c) umiejętność zakładania opatrunku i bandażowania
 - d) zarządzenie w przypadkach :
 - krwotoku z nosa, otarcia nogi ,stłuczenia, oparzenia , udaru słonecznego, omdlenia, otwartej rany, zatrucia, zwichnięcia i złamania kończyny
 - e) wiedza o szkodliwości nikotyny, alkoholu i narkotyków
7. Znajomość regulaminów i zasad zdobywania odznak turystyki pieszej
 - a) regulamin „Młodzieżowego Przodownika Turystyki Pieszej”
 - b) regulamin „Odznaki Turystyki Pieszej”
 - c) regulamin odznaki „Siedmiomilowe buty”